

DIY Exhibition

Nezávislé kurátorství v rámci českých vysokých škol

Bc. Elsa Rauerová

Diplomová práce

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Reklamní fotografie
akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Elsa Rauerová**
Osobní číslo: **K17340**
Studijní program: **N8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimédia a design – Reklamní fotografie**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **1. Teoretická část:**
DIY Exhibition

2. Praktická část:
a) autorská publikace:
Superme
b) volný výstavní soubor:
Superme

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část:

Rozsah práce: minimálně 35 stran textu + předepsané přílohy.

Součástí obhajoby práce je přednáška na téma teoretické části diplomové práce v rozsahu maximálně 20 minut. Součástí přednášky je obrazová prezentace. Přednáška není reprodukováním obsahu práce!

Teoretická práce se odevzdává ve třech vyhotoveních, z toho dvě v pevných deskách s tím, že v jednom je vlepena obálka s DVD. Třetí výtisk může být v kroužkové vazbě.

2. Praktická část:

a) autorská publikace na zvolené téma: cca 30 fotografií, odevzdává se definitivní podoba – 2 ks vázané publikace včetně grafické úpravy titulní strany, řešení jednotlivých stran či kapitol, doporučený formát min. A4 nebo formát odvozený. Současně se odevzdává artist's statement (250 – 300 slov).

b) volný výstavní soubor: ucelený, koncipovaný soubor fotografií, vycházející, případně navazující na téma autorské publikace. Odevzdává se min. 12 ks fotografií uceleného výstavního souboru, vlastního projektu, výstavní formát, archivní kvalita fotografií, adjustované + artist's statement (250 – 300 slov).

c) prezentační DVD (2 ks) + 1x USB Flash disk: obsahuje všechny teoretické i praktické části diplomové práce. Teoretická v .pdf formátu a dále všechny fotografické práce v uvedených technických parametrech (náhledy 75dpi a plná data 300dpi, tisková kvalita), včetně artist's statementu obou částí praktické diplomové práce, vždy cca 250 – 300 slov.

Rozsah diplomové práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/umělecké dílo

Seznam odborné literatury:

SÝKOROVÁ, Lenka. Nezávislé kurátorství ve volném čase: nezávislý kurátor a umělec-kurátor na české vizuální scéně 2000–2016 = Independent curating as a leisure activity : an independent curator and artist-curator on the Czech visual art scene in 2000–2016. V Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, [2016]. ISBN 978-80-7561-028-7
KORECKÝ, David, ed. Médium kurátor: role kurátora v současném českém umění. Praha: Agite/Fra ve spolupráci s VŠUP Praha, [2009]. ISBN 978-80-86603-51-3.

Vedoucí teoretické části: **Mgr. Lucia Fišerová, Ph.D.**
Kabinet teoretických studií
Vedoucí praktické části: **MgA. Matej Chrenka**
Datum zadání diplomové práce: **1. listopadu 2018**
Termín odevzdání diplomové práce: **10. května 2019**

Ve Zlíně dne 3. prosince 2018

doc. Mgr. Irena Armutidisová
děkanka

doc. MgA. Jaroslav Prokop
vedoucí ateliéru

**PROHLÁŠENÍ AUTORA
BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE**

Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: ...8. 2. 2019.....

Jméno a příjmení studenta: ...Bc. Elsa Rauerová.....

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Diplomová práce *DIY Exhibition* se zabývá podobami nezávislého kurátorství v rámci českých vysokých škol. Úvodní část je věnována vymezení pojmů a nastínění vývoje tuzemského nezávislého kurátorství. Stěžejním bod představuje kapitola věnovaná výzkumu vybraných studentských galerií, které jsou na jeho základě rozřazeny do dvou základních kategorií a následně podrobeny vzájemnému porovnání s důrazem na kurátorský aspekt provozu. Závěrečná kapitola představuje nezávislé výstavní iniciativy v rámci ateliéru Reklamní fotografie.

Klíčová slova:

Nezávislé kurátorství, nezávislé galerie, výstava, kurátor, umění, studenti, škola, umělecké vysoké školy

ABSTRACT

Diploma thesis *DIY exhibition* deals with the forms of the independent curatorship within Czech universities. The introductory part is devoted to defining terms and outlining the development of independent curatorship. The main point of thesis is the chapter devoted to the research of selected student galleries, which are divided into two basic categories and then compared with the emphasis on the curatorial aspect of operation. The final chapter presents independent exhibition initiatives within the Department of the commercial photography.

Keywords:

Independent curatorship, independent galleries, exhibition, curator, art, students, school, art colleges

Poděkování

Děkuji své vedoucí práce Mgr. Lucii Fišerové, Ph.D. a všem, se kterými jsem se mohla podílet na dění v ateliéru Reklamní fotografie.

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
1 POJMY	11
1.1 DIY.....	11
1.2 KURÁTOR.....	11
1.2.1 Nezávislý kurátor.....	13
1.2.2 Umělec kurátor.....	14
1.3 SITE SPECIFIC.....	14
1.4 WHITE CUBE.....	15
2 VÝVOJ NEZÁVISLÉHO KURÁTORSTVÍ	16
3 KURÁTORSKÁ PRAXE STUDENTSKÝCH GALERIÍ	26
3.1 NEZÁVISLÉ GALERIE.....	27
3.2 ZBÝVAJÍCÍ STUDENTSKÉ GALERIE.....	37
3.2.1 Edukační galerie.....	37
3.2.2 Vyhodnocení edukačních galerií.....	40
3.2.3 Reprezentativní galerie.....	41
3.2.4 Vyhodnocení reprezentativních galerií.....	42
4 NEZÁVISLÉ AKTIVITY V RÁMCI ARF	45
4.1 PHOTOGETHERGALLERY.....	49
4.2 DÍKY MOC.....	52
4.3 DALŠÍ NEZÁVISLÉ INICIATIVY.....	55
4.4 VYHODNOCENÍ NEZÁVISLÝCH AKTIVIT ARF.....	59
ZÁVĚR	60
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	61
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	62
SEZNAM OBRÁZKŮ	63
SEZNAM PŘÍLOH	65

ÚVOD

V rámci svého studia na ateliéru Reklamní fotografie se už od prvního ročníku pravidelně dostávám do situací, které mě staví do role kurátora. Z počátku nešlo o něco, o co bych nějak zvlášť usilovala, ale co s sebou přinášel specifický způsob fungování ateliéru, a především má přirozená potřeba se aktivně podílet na aktuálním dění. Od prvního ročníku bakalářského studia se angažuji v činnosti galerie *Photogether*, kde jsem se podílela na tvorbě několika výstavních projektů. Jako kurátorku si mne vybral nezávislý vernisážový projekt *Díky moc*, který vytvořili moji starší spolužáci. Má práce spočívá v konzultování fotografií a dalších uměleckých děl, navrhování možností instalace, komunikaci s autorem, organizaci a psaní doprovodných textů. Právě radost z podpory jiných umělců mě inspirovala k tomu, abych se studentskými výstavními aktivitami zabývala více do hloubky. Současně se domnívám, že odhalení modelů fungování studentských nezávislých galerií, může být výzvou pro jejich vzájemné obohacení a inspiraci.

Cílem mé práce je objevení principů fungování nezávislých školních galerií, jejich provázanosti s univerzitou a forem kurátorské činnosti. Výchozím bodem práce bude představení pojmů a vývoje nezávislé galerijní scény. Následující část bude věnovaná zkoumaným studentským galeriím, u kterých bych ráda odhalila míru zapojení instituce školy do jejich fungování a náplň kurátorské práce v nezávislých projektech. Zajímá mě, zda mohou být studentské galerie nezávislé, a pokud ano, tak v jaké podobě. Závěrečnou část věnuji případové studii nezávislých kurátorských aktivit v rámci Ateliéru reklamní fotografie s důrazem na zmiňovanou galerii *Photogether* a projekt *Díky moc*.

Název práce vychází z přístupu, který vyznává mnoho studentů-kurátorů, kteří provozují galerie bez valného množství peněz a zkušeností. Současně má poukazovat na to, jakým způsobem fungují některé studentské galerie, jejichž kurátoři jsou voleni z řad zaměstnanců, pedagogů i studentů, kteří nemají v tomto oboru vzdělání či praxi. Označením studentské jsou míněny všechny galerie fungující v univerzitním prostředí bez ohledu na to, jakou měrou se na samotném chodu studenti nebo škola podílí.

1 POJMY

1.1 DIY

Pojem Do it yourself (DIY) se v českém znění užívá běžně jako „udělej si sám“. Filozofie DIY je dobře známá každému, kdo si sám bez profesionální asistence vyrobí něco užitečného, co může dobře sloužit jemu či dalším lidem. Původní význam spojený s domácím kutilstvím se rozšířil o další roviny ve chvíli, kdy si jej přisvojily některé hudební subkultury. Vznikla tak nová kultura a životní filozofie spojená s nejrůznějšími odvětvími lidského konání. Obvykle se pojí s odporem a odmítáním konzumní společnosti. Pro některé lidi jde o způsob práce, který se nevolí zcela dobrovolně. Například v rámci studia umění či designu jsou jednoduchá řešení zpravidla velmi finančně náročná. Z toho důvodu část studentů převádí práce do finální reálné podoby za pomoci vlastních dovedností.¹ V prostředí uměleckého galerijního provozu se tato kultura pojí s tendencí samotných umělců zakládat vlastní galerie. V první dekádě 21. století vzniklo v České republice množství nezávislých galerií vedených umělci kurátory, sice v souvislosti s nefungujícími státními mechanismy v rámci galerijních institucí. Současně lze tento vývoj chápat jako reakci na nedostatek mladých teoretiků umění a kurátorů.² „Do-It-Yourself“ kultura je protiklad mediální kultury. Přestává v ní být tak hmatatelný rozdíl mezi umělcem a konzumentem. Je to spjatý s uspokojením z toho, že něco aktivně spoluvytváříš, než že jen přejímáš.“³

1.2 Kurátor

Slovo kurátor znamená v překladu opatrovník nebo pečovatel. Což může být srozumitelné pro profesi v oblasti sociálních služeb, ale už ne tolik v kontextu výtvarného umění. Z počátku bylo náplní této profese opravdu péče o sbírky umění. Další aktivity v podobě tvorby výstav či psaní kurátorských textů se přidaly až postupem času. I když profese kurátora existuje u nás stejně dlouho jako ve zbytku Evropy, je v Česku její současný stav značně postižen odlišným vývojem. Především období socialistického realismu uškodilo formování

1 TOMEK, Miroslav. *DIY aneb Udělej si sám* [online]. [cit. 2019-05-07]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/diy-aneb-udelej-si-sam-projevem-teto-kultury-neni-jen-kutilstvi-6234057>

2 SÝKOROVÁ, Lenka. *Konečně spolu: česká nezávislá galerijní scéna 1990-2011*. Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011, s. 184

3 HOŠEK, Petr. Rozhovor s Karlem Císařem. *Labyrinth Revue*, Praha: Primus, 2006, č. 19-20, s. 105

profese kurátora i výstavnímu provozu jako celku. Současná situace vyznačující se absencí diskuze o její náplni a podobě nikterak k nápravě nepřispívá.⁴ Profese nebyla doposud přesně definována a ani navzdory přibývajícím možnostem studia kurátorství neexistuje ucelená metodika, která by určovala, co přesně má studium předávat. Odborné knihy věnující se tomuto tématu ve světě i u nás jsou založeny na principu sběru výpovědí a přístupů významných kurátorských osobností dané země.⁵ Tato poměrně mladá profese se ve svých prvopočátcích věnovala především opatrování a znalecké klasifikaci děl. Nyní je její náplň mnohem komplexnější. Dnešní praxe přesahuje do všech možných odvětví a vyžaduje od osoby kurátora produkční, administrativní a umělecko-historické znalosti, tvůrčí umělecký přístup, kritickou i publikační činnost. Rozmanitost požadovaných schopností a donedávna nemožnost studovat přímo kurátorství se projevují rovněž v rozmanitosti oborů, ze kterých kurátoři vycházejí. Jedná se o absolventy humanitních oborů, politické aktivisty či umělce. Samotná náplň práce se pak výrazně liší od pracovníků na „volné noze“ po zaměstnance sbírkotvorných institucí.⁶

Faktem je, že tuzemská veřejnost se o současné umění nijak výrazně nezajímá. Většina lidí poukazuje na to, že umění nerozumí a dalším rozšířeným míněním je, že umění může být dnes v podstatě cokoli. „*Důvodů panujících nedůvěry v současné umění je celá řada: malá flexibilita muzeí a galerií, finanční obtíže při zakládání nových uměleckých center a výstavních sálů, nezáměr masových médií o současné vizuální umění či jeho podfinancování.*“⁷ Podíl na daném stavu mají i samotní kurátoři, kteří mnohdy běžného diváka opomíjí. Běžně se předpokládá, že návštěvník si o vystaveném umělci zajistí dostatek informací sám. Uspokojivého množství informací se návštěvníkům dostává jen zřídka kdy. Na hledání smyslu vystavených děl pak mnozí rezignují.⁸

⁴PACHMANOVÁ, Martina. *Médium kurátor: role kurátora v současném českém umění*. Praha: Agite/Fra ve spolupráci s VŠUP Praha, 2009, s. 121

⁵SÝKOROVÁ, Lenka. *Nezávislé kurátorství ve volném čase: nezávislý kurátor a umělec-kurátor na české vizuální scéně 2000-2016*. Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 2016, s. 15

⁶PACHMANOVÁ, Martina. KDO JE TO KURÁTOR/KA?: O tlumočnických umění a jejich dialogu s veřejností. *A2*[online]. 2007(39) [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2007/39/kdo-je-to-kurator>

⁷ Opakovaná citace pozn. 6

⁸ Opakovaná citace pozn. 4

1.2.1 Nezávislý kurátor

„Na přelomu 60. a 70. let se zjevuje nový fenomén – nezávislé kurátorství, jehož osobností je bezpochyby švýcarský historik umění Herald Szeemann, který deklaruje svou nezávislost v roce 1969 odstoupením z pozice ředitele Kunsthalle v Bernu a stává se kurátorem na volné noze. Svou novou roli definuje slovy „od vize po hřebík.“⁹

Formování nové, na institucích nezávislé role kurátora se uskutečnilo mezi 60. a 80. lety napříč světovou uměleckou branží. Odklon kurátorů od oficiálních galerijních institucí dostalo umění do nových alternativních prostor. Současně si hranice své profese začali určovat sami kurátoři, což vedlo k experimentům a jejich následným revizím.¹⁰ Zatímco ve světě šlo o přirozený proces osamostatňování se od velkých institucí, uvádění nového umění v nových kontextech netradičního prostředí, u nás to byla v době tzv. reálného socialismu a po roce 1989 jediná možná strategie umožňující neoficiálnímu umění spatřit světlo světa ve formě výstavy, i když mnohdy jen na pár hodin. Výstavy mající formu neinstitucionální prezentace a distribuce hodnot, byly vyřazeny mimo společnost a trpěly uzavřeností a specifickou exkluzivitou. V tomto prostředí odrážela kurátorská činnost západní modely, ale měla jiný obsah i jiné strategické záměry. Právě osamostatnění kurátorů od institucí způsobilo nárůst množství požadavků na tuto profesi. Nově musel být kurátor znalcem, organizátorem, foundriserem, archivářem, fotografem, autorem textů, politickým vyjednávačem, instalační četou a přítelem umělců.¹¹

Formy nezávislého kurátorství jsou rozličné, a právě ona nezávislost může mít více podob. V rámci galerijního provozu spojeného s institucí školy je nezávislost kurátora něčím ne zcela obvyklým a předpokladatelným. Nicméně míra závislosti se případ od případu liší a existují i případy, kdy jsou studenti/kurátoři/galeristé hnáni pouze vlastním entuziasmem bez sebemenšího přičinění druhé strany.¹² Ve třetí kapitole je pojem nezávislý kurátor spojen s označením nezávislé galerie, vedené umělcem, či studentem umění. Specifikací

⁹SÝKOROVÁ, Lenka. *Nezávislé kurátorství ve volném čase: nezávislý kurátor a umělec-kurátor na české vizuální scéně 2000-2016*. V Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 2016, s. 13.

¹⁰SÝKOROVÁ, Lenka. *Nezávislé kurátorství ve volném čase: nezávislý kurátor a umělec-kurátor na české vizuální scéně 2000-2016*. V Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 2016, s. 22.

¹¹ŠEVČÍKOVÍ, Jana a Jiří. *Médium kurátor: role kurátora v současném českém umění*. Praha: Agite/Fra ve spolupráci s VŠUP Praha, 2009, 216 – 217.

¹² Viz galerie Artrafika a Světová 1

pojmu je primární nezávislost v tvorbě programu a dalších aspektech kurátorské práce. Faktor případné finanční závislosti zde není určující. V českém prostředí se kurátorům nenabízí mnoho možností jak fungovat „na volné noze“, a pokud ano, jde většinou o špatně ohodnocenou práci.¹³Může jít jeden z důvodů, proč se někteří kurátoři z touhy po vlastní institucionální svobodě uchylují k vytváření vlastních galerií. Tímto způsobem vzniká paradox nezávislé galerie závislé na nezávislém kurátorovi a naopak.

1.2.2 Umělec kurátor

U nás se tento fenomén mladých umělců-kurátorů, zakládajících galerie v alternativních prostorách, objevil začátkem nového tisíciletí. Aktivita umělců-kurátorů pomyslně navazuje na výstavní činnost z období normalizace. Motivace pro jejich konání je však už jiná. Vychází z nedůvěry v oficiální umělecké instituce a mnohdy představuje vzdor vůči nadřazenému postavení kurátora. Zainteresovaní umělci usilují o komunikační platformu, která není podřízena oficiálním mechanismům zkosnatělých státních institucí, které sází na jistotu a vystavují pouze zavedené umělce. Galerie vedené umělci dávají většinou prostor mladým umělcům, studentům, nebo čerstvým absolventům uměleckých škol.¹⁴Boj s oficiálními institucemi a jejich utvářením elitářských bublin prostřednictvím zakládání malých alternativních galerií s vlastní komunitou mnohdy tvoří paradoxně podobné elitářské prostředí, které není přístupné lidem z vnějšku. Na problematiku komunitních platform galerií vedených umělci upozorňuje Václav Magid ve svém příspěvku ze sborníku *Medium kurátor*.¹⁵

1.3 Site specific

Site specific art se dá do českého jazyka volně přeložit jako „místně specifické umění“. Jedná se o díla zasazená do kontextu prostoru, kterým jsou současně vymežována. Primárně se jedná o nepřenosné projekty tvořené přímo na daném místě s ohledem na jeho specifické parametry. Site specific instalace vznikají ve veřejném prostoru i v galeriích. Některé galerie svými dispozicemi a filozofií přímo vyzývají k site specific přístupům, které autoři

¹³ KORECKÝ, David, *Médiu kurátor: role kurátora v současném českém umění*. Praha: Agite/Fra ve spolupráci s VŠUP Praha, 2009

¹⁴ SÝKOROVÁ, Lenka. *Konečně spolu: česká nezávislá galerijní scéna 1990-2011*. Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011, s. 174

¹⁵ MAGID, Václav. *Médiu kurátor: role kurátora v současném českém umění*. Praha: Agite/Fra ve spolupráci s VŠUP Praha, 2009, 113 – 120.

mnohdy využívají i v kombinaci se samostatně fungujícími díly. Alternativní prostory, jakými jsou například vitríny, vyžadují aktivní zapojení autora, který se musí vypořádat nejen s jejich fyzickými parametry, ale i s kontextem, ve kterém se nejen svým umístěním nachází.¹⁶

1.4 White Cube

Prostor v galerijním provozu nazývaný white cube¹⁷ je obecně vnímán jako místo, kde je dílo vytrženo ze svého přirozeného okolí, vnějšího světa a neuměleckých kontextů. Tímto aktem je umění možné hodnotit a interpretovat bez okolních vlivů, samo za sebe. Vyčlenění děl z přirozeného místně specifického prostředí, pro které byla na základě náboženských, politických a společenských zakázek určena, způsobilo rozvinutí nezávislého trhu s uměním v období moderny¹⁸. Už od druhé poloviny dvacátého století byl model čistého výstavního prostoru white cube kritizován kvůli onomu vytržení děl z jejich kontextu, funguje však dodnes ve většině oficiálních galerijních institucích.¹⁹

¹⁶MARKOVÁ, Klodyda a Eva HEŘMANOVÁ. *Site specific art* [online]. 7. 4. 2013 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: http://www.artslexikon.cz//index.php?title=Site_specific_art

¹⁷ White Cube znamená v překladu do českého jazyka „bílá krychle“

¹⁸ Od druhé poloviny 19. století

¹⁹BARTŮŇKOVÁ, Romana. Konečně spolu: česká nezávislá galerijní scéna 1990-2011. Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011, s. 143–145

2 VÝVOJ NEZÁVISLÉHO KURÁTORSTVÍ

„Nikoliv v Dokumentě v Kasselu nebo na benátském bienále se vytváří podhoubí umělcovi slávy, ale v kavárnách, bytogaleriích a malých klubech různých měst lze zvěřithodnoty a fluidum ovlivňující budoucnost umění. Muzea a velkogalerie jen konzervují vyvanutý odér“²⁰

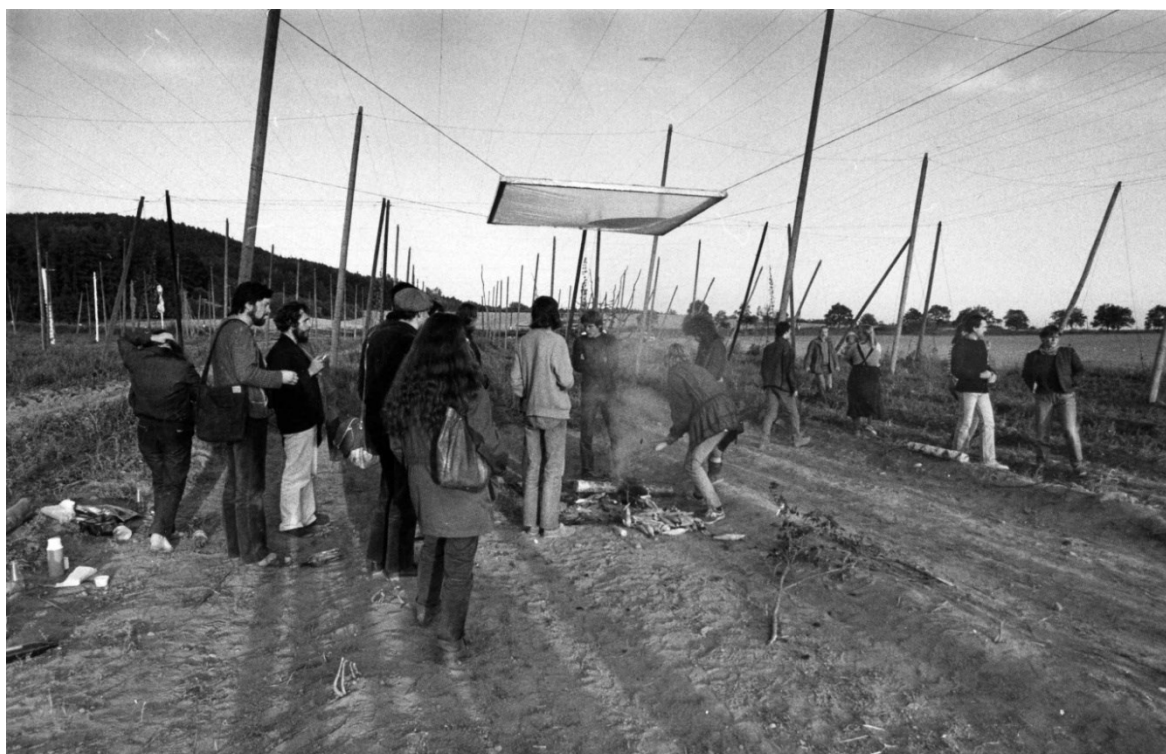
Únik umělců z tradičních a především oficiálních výstavních prostor má u nás již dlouhou tradici. Na rozdíl od progresivních přístupů, které v zahraničí se vyvíjely přirozenou cestou, šlo u nás o nezbytný krok umožňující prezentovat aktuální umění nepřijímané ideologií režimu. Po roce 1948 vznikaly sice i nové galerie, ale jejich program byl až do poloviny 60. let podrobován ideologickému nátlaku. Od padesátých let se autoři uchýlovali do volné krajiny, veřejného prostoru, nebo do prostor ateliérů, které někteří z nich využívali k vlastním výstavám. Z počátku tyto alternativní privátní prostory nepřinášely nové kurátorské přístupy a stroze navazovaly na zažitý formální rámec výstavy. Jednu z výjimek představoval člen skupiny UB 12 Stanislav Kolíbal, který stál za všemi instalacemi výstav skupiny a zajistil jim tak pověst výjimečných událostí.²¹Následkem vyloučení velkého množství umělců z oficiálního uměleckého provozu po roce 1968 se autoři znovu uchýlili k alternativním způsobům udržujícím vzájemnému komunikaci s publikem. Postupem času docházelo k formování paralelního výstavního systému, který sdružoval umělce a umožnil jim znovu komunikovat s divákem. Výstavy probíhaly v prostředí bytů, dvorků, zahrad a ateliérů. Neoficiální umění²²se však prezentovalo i mimo privátní prostory, a to i v oficiálních neuměleckých institucích jakými byly například *Divadlo v Nerudovce*, *Makromolekulární ústav* na Petřinách, *Činoherní klub*²³ či Psychiatrická léčebna v Kroměříži, nebo v tradičních výstavních prostorách nacházejících se mimo hlavní centra, v malých městech a ve vyloučených lokalitách. Výstavy byly pořádány i v pražském hudebním

²⁰SURŮVKA, Jiří. *Konečně spolu: česká nezávislá galerijní scéna 1990-2011*. Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011, s. 207

²¹PRIMUOVÁ, Adriana. *Místa počínů: historie výstavních prostorů u nás od 19. st. po současnost*. Praha: Komunikační prostor Školská 28, 2010, s. 45–52.

²² Umění vyloučené z oficiálního provozu, nekorelující s ideologickými požadavky dobového režimu socialistického Československa, na dílo či jeho autora.

²³ Výstavní činnost iniciovaná Annou Fárovou a Jorskou Skalníkem, předcházela klíčové fotografické výstavě v Plasech 1981

1. Sympozium v Mutějovicích, Hana Hamplová

2. Galerie Eskort: Výstava Venduly Chalánkové, Jana Kalinová, 2005

klbu *Na Chmelnici*²⁴ nebo v budovách uměleckých škol. Například Katedra fotografie pražské FAMU měla pro tento účel vyhrazenou učebnu s určujícím označením místnost číslo pět. Dočasné svépomocné mikrokurátorské počiny měly specifické kouzlo²⁵, které můžeme objevit i v současných nezávislých výstavních tendencích. Nesnadná doba dala vzniknout i zcela novým formátům zapadajícím do žánru site specific, jakými byly například *Malostranské dvorky* (1981), tvořící soudobou prezentaci mladého umění v prostorách malostranských vnitrobloků, nebo symposium *Chmelnice* (1983), jakési umělecké soustředění uspořádané na otevřeném prostranství sklizené chmelnice u Mutějovic.²⁶ Je zřejmé, že všechny výstavní projekty byly poháněny pouze entuziasmem a nadšením pořadatelů, kurátorů i účastníků. Nezávislost byla podmíněna danou politickou situací a šlo tedy o stav korespondující s nastalými podmínkami.

Situace na české nezávislé galerijní scéně v období po Sametové revoluci (1990) taktéž volně navazuje na undergroundové přístupy z doby normalizace. Po odstranění cenzury docházelo k rehabilitaci neoficiálního proudu umění a současně započal rozvoj uměleckého provozu vznikem soukromých a komerčních galerií, nových vysokých výtvarných škol a nadačních fondů na podporu současného umění. Vznikala také ocenění pro mladé umělce, z nichž zůstává dodnes nejprestižnějším *Cena Jindřicha Chalupického*. Založení fakult umění napříč regiony²⁷ souviselo i se zakládáním nezávislých, studentských galerií vytvářejících doposud absentující prostor pro prezentaci současného umění. Studující umělci zde fungovali jako kurátoři. Mezi první z nich patřila brněnská *Galerie Eskort*²⁸, v Ostravě vznikla na konci devadesátých let *Galerie 761*²⁹ a také galerie *Jáma 10*³⁰ vedená Jiřím Su-

²⁴ Významná křižovatka soudobého kulturního dění. Program klubu nabízel prostor pro hudební a divadelní vystoupení, přednášky a výstavy.

²⁵ FIŠEROVÁ, Lucia. *Moja kultúra: Slovenská nová vlna vo fotografii 80. rokov*. Zlín, 2012. Disertace. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, s.152.

²⁶ KLIMEŠOVÁ, Marie. *Jak přežít totalitu: Série přednášek o mimogalerijním vystavování* [online]. Praha, 15. 11. 2018 [cit. 2019-05-09]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/events/1722996984493805/>

²⁷ V Brně, ústí nad Labem, Ostravě, Plzni a Liberci

²⁸ *Galerii Eskort* založila v roce 2000 studentka Ateliéru intermedií a konceptuálních tendencí Jana Kalinová. Rekonstrukci prostor a první katalog zaplatila z peněz, které jí rodiče našetřili a z toho co zvládla uspořít během pobytu v Anglii v rámci programu *Erasmus*. Galerie vznikla jako vzdor proti galerijnímu provozu na přelomu století, se kterým se tehdejší studující generace umělců neztotožňovala

²⁹ *Galerii 761* svým kurátorským vedením zajišťovali pedagogové Petr Lyšáček, Jiří Surůvka a umělec Stanislav Cigoš. Na výstavní program galerie, prezentující mladé umělce navazuje od roku 2000 Galerie Dole v prostorách klubu *Fiducia*. V prostorách klubu dodnes působí i galerie *Fiducia*, která na tehdejší poměrně uspokojivou ostravskou galerijní scénu reagovala volbou jednotného média fotografie.[online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <http://vvp.avu.cz/archivy/archiv-instituci/9/>

růvkou. V podobných podmínkách spojených s industriálním prostředím Ústí nad Labem vznikly galerie *NF*³¹ či nonstop galerie *Buňka*³². Studenti v Plzni iniciovali vznik galerie *Petrohrad*³³, která však fungovala jen jednu sezónu. Nově vznikající nezávislé galerie zajišťovaly prezentaci studentské tvorby i prací nové generace současných umělců. Jejich role na české galerijní scéně, tvořené jinak státními či komerčními galeriemi, byla neopomenutelná, neboť vytvářely jedinečnou šanci pro prezentování mladých výtvarníků. Pražská revoluční nezávislá galerijní scéna představovala širokou škálu institucí, z nichž mnohé zdárně fungují i v dnešní době. Jejich funkce se od prvotní deklarace vzdoru či svobody přesunula k nepostradatelné sofistikované prezentaci současných tendencí. Jednou ze stále fungujících galerií založených v první dekádě dvacátého prvního století je Pražská *A.M.18*³⁴, nebo *Entrance Gallery*³⁵.³⁶

Současná podoba nezávislých galerií je stále propojena s undergroundovými kořeny. Nyní však není nutnost stavět se do opozice. Kurátoři se svojí prací spíše vymezují proti nezájmu a absenci vztahů se státními institucemi i s veřejností. Hlavním cílem je vytvoření autonomního prostředí nezávislého na tržních mechanismech. Na jedné straně bojují nezávislé galerie s nezájmem veřejnosti a na straně druhé vytvářejí komunitní prostředí mnohdy jen nesnadno přístupné širšímu nezainteresovanému publiku. Jednotlivé výstavy působící dojem privátní události „jen pro zvané“ však umožňují začínajícím vizuálním umělcům zve-

³⁰*Jáma 10* založená roku 1998 Jiřím Surůvkou, který nejen skrze ni usiloval o vybudování městské galerie. Provoz galerie je v současnosti úzce spjatý s osobnostmi zdejší Fakulty umění, které zastávají role kurátorů.; [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <http://vvp.avu.cz/archivy/archiv-instituci/205/?table=instituce>

³¹*Galerie NF* je specifická potlačením kurátorských zásahů. Iničiátoři galerie a současně první vystavující Luděk Prošek s Evou Mrázkovou představují program galerie formující se prostřednictvím štafety předávané mezi vystavujícími.

³²*Galerii Buňka* vytvořila v roce 2011 studentka KVK PF Tereza Zachová jako předmět své magisterské diplomové práce. Galerie umístěná v blízkosti školy je tvořena buňkou s proskleným vchodem umožňujícím nahlížet do vnitřní instalace kdykoli během dne.

³³*Galerie Petrohrad* byla založena v roce 2007 studenty Ateliéru multimédií. Záhy na to se galerie přetrafovala na designérské studio, ale podporu mladým umělcům nabízí stále, a sice ve formě praxí a stáží.

³⁴*Galerie A.M.18* byla založena v roce 2003 v prostorách klubu *Utopia*. Již etablovaný prostor staví na nezávislém kreativním přístupu iničiátorů Anežky a Jakuba Hoškových a Štěpána Bolfa vycházejícího z principů DIY. Propojuje současné výtvarné umění s alternativní hudební scénou. Momentálně sídlí na ulici Jeronýmova

³⁵*Entrance Gallery* vznikla jako nezávislé „předsálí“ komplexu Karlin Studios, odkud se však přestěhovala do prostor v zahradách Břevnovského kláštera. Její kurátorky Tereza Valíková a Tereza Severová od počátku usilují o prezentaci nejmladší generace z řad studentů či absolventů uměleckých vysokých škol. Jde o prostor, jenž by měl „sloužit mladým umělcům jako zázemí, které vyplňuje vakuum mezi prostředím vysokých uměleckých škol a profesionální uměleckou sférou“ [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://entrancegallery.com/galerie>

³⁶SÝKOROVÁ, Lenka. *Konečně spolu: česká nezávislá galerijní scéna 1990-2011*. Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011, s. 177–197

řejnit svou tvorbu, konfrontovat ji a převést do kontextu výtvarné scény.³⁷To vše za účasti publika tvořeného lidmi z uměleckého provozu, kteří mohou v rámci tohoto uváděcího rituálu zastoupit roli odborné kritiky. Kritický moment nastává ve chvíli, kdy se na výstavách setkávají stále stejné tváře, kdy přátelské vztahy převažují nad profesním nadhledem a výstavy tvoří pouze kulisu pro soukromý večírek.³⁸Je možné vnímat prostředí komunitně založených galerií jako pomyslné inkubátory sloužící nejmladší generaci, nebo naopak přívětivé přístavy sloužící k rekontextualizaci zavedeným umělcům. Z toho lze vyvodit, že je nutné pro zdravý stav umělecké scény, aby autoři aktivně usilovali o konfrontaci své tvorby i v oficiálních, či alespoň zavedených institucích. Současně je však přínos těchto komunitních komunikačních platforem v rámci tvůrčí svobody a tvorby vztahů mezi umělci, případně teoretiky a kurátory, neopomenutelný. Z průzkumů Lenky Sýkorové vyplývá, že většina sledovaných nezávislých galerií vedených umělci, potlačuje či rezignuje na kurátorský aspekt a především zásahy do vzniku výstav.³⁹Hlavní náplní práce iniciátorů je tvorba programu, organizace a komunikace s umělci, mnohdy jde i o pomocné instalační práce a celkové technické zajištění. Kurátor Galerie NF dokonce zašel až do bodu, kdy vyňal kurátorský vliv i z tvorby programu, jenž se prostřednictvím štafety předávané z umělce na umělce tvoří takřkajíc sám. Tímto krokem jen podpořil teorii o tom, že nezávislé galerie zákonitě fungují v rámci komunitních mechanismů, založených na tom, kdo koho zná.⁴⁰

Galerijní scéna se momentálně stále potýká s nedostatkem silných kurátorských osobností a současně nedostatkem institucí otevřených prezentaci začínajících umělců a studentů umění.⁴¹Pozitivní změnu představují poměrně nedávno vzniklé studijní obory kurátorských studií, konkrétně na Umělecko-průmyslové škole v Praze od roku 2005 a na Fakultě

³⁷SÝKOROVÁ, Lenka. *Konečně spolu: česká nezávislá galerijní scéna 1990-2011*. Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011, s. 234–236

³⁸ MAGID, Václav. *Médiu kurátor: role kurátora v současném českém umění*. Praha: Agite/Fra ve spolupráci s VŠUP Praha, 2009, 114 – 115.

³⁹ Opakovaná citace pozn. 36

⁴⁰ VESELKOVÁ, Ivana. *Galerie NF: Nemáme funkci kurátora* [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/galerie-nf-nemame-funkci-kuratora-5277534>

⁴¹SÝKOROVÁ, Lenka. *Konečně spolu: česká nezávislá galerijní scéna 1990-2011*. Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011, s. 189

⁴²SÝKOROVÁ, Lenka. *Konečně spolu: česká nezávislá galerijní scéna 1990-2011*. Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011, s. 20-21

3. Galerie Kaluž: Výstava Bohumila Zeleného, *Saving euro*, Jana Zhořová 2010

4. VAK: Kača Olivová, *ANETKA JE SEXY*, 2018

umění a designu v Ústí nad Labem od 2007. Nová generace erudovaných kurátorů tak ko-
nečně postupně vyplňuje ta místa na domácí galerijní scéně, která mnohdy z nutnosti obsa-
zovali umělci-kurátoři. Fenomén umělců-kurátorů, potažmo studentů uměleckých oborů
v roli kurátorů, však pravděpodobně nesměruje ke svému konci. I s uspokojivou situací
ohledně institucí a nezávislých kurátorských osobností zůstane v umělcích potřeba k pod-
něcování zajímavých tvůrčích projektů a současně tu vždy bude vzdor nejmladší studentské
generaci revoltující proti zavedeným pořádkům. Současně oficiální galerie ještě stále nevy-
tvářejí dostatečně přívětivé podmínky pro hostování nezávislých kurátorů, a to zejména
s ohledem na finanční ohodnocení. Nezávislé galerijní projekty představují rozmanitou šká-
lu přístupů, které se zásadně odvíjí od místa jejich určení a veřejného či privátního aspektu.
Aspekt site specific je u těchto galerií zásadní. Vedle nepočteného množství konvenčně
pojatých výstavních prostor, které vycházejí z principů white cube, nalezneme galerie ve
všech možných zákoutích, výklencích, sklepeních, budkách a vitrínách. Na jedné straně
stojí neformální bytové galerie, jejichž pomyslný protipól tvoří nonstop galerie ve veřejném
prostoru. Galerie sídlící v prostorách soukromých bytů představují bezpečný výstavní pro-
stor otevřený experimentu a nezávazné debatě nad vystavenými díly či celkovým stavem
současného umění. Oprošťují prezentaci výtvarných děl od zažitých stereotypních modelů
nabízejících se v prostředí oficiálních institucí. Boří hranici mezi umělcem, kurátorem, ini-
ciátorem a divákem a umožňují vzájemné ovlivňování, kritiku i výměny rolí. Běžný strach
ze zapojení se do existence díla, strach z jeho poškození, narušení jeho posvátné stoické
pozice se během privátních událostí připomínajících spíše návštěvu nežli oficiální prezen-
tační událost, vytrácí. Výstavy běžně trvají po dobu jednoho vernisážového večera, večírku
spojeného s neopomenutelným občerstvením a přátelskou atmosférou. Jeden z kurátorů
bytové galerie *Žlutý Mánes*⁴³ upozorňuje na to, že jedním z jeho cílů je apelovat na fakt, „*že
soukromý prostor nemusí být nutně izolovaným dějištěm rodinného života
a může se různorodě otevírat, cizímu*“. „⁴⁴Obliba, a tedy tendence zakládat nové galerie
tohoto typu, je v našem prostředí stále na vzestupu. Jako i další projekty nezávislých kurá-

⁴³Galerie *Žlutý Mánes**(2010-2013 vznikla v prostorách bytu malíře Michala Vavřečky. Konkrétně se jednalo o jednu místnost tvořící ateliér. Vernisážový projekt byl zprvu určen pouze úzkému okruhu pozvaných zájemců. Po dvou privátních vernisážích reagoval autor na nedostatečně rozvinutou prezentaci současného umění v Českých Budějovicích a otevřel tyto jednodenní události místnímu publiku. Následná propagace pak zarezo-
novala i v místním tisku. S prostorem je spjata i osobnost kurátora Jiřího Ptáčka.

⁴⁴PTÁČEK, Jiří. *Zutý Mánes* [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: http://www.actiongalleries.info/detail_galerie.php?l=cz&id=40

torů, potažmo umělců kurátorů, bývají bytové galerie často krátkodobým zpestřením vířícím vody lokální scény, jejichž provoz vydrží jen několik málo let. Není to překvapivé vzhledem k tomu, že většina z nich se nachází v bytě svého zakladatele, a tím pádem je jen málokdy možné galerii někomu předat. Samozřejmě, že bytové galerie a výstavy nejsou ničím, co by vzniklo teprve v porevolučním prostředí. V období normalizace se do bytů uchylovali autoři nezapadající do oficiálně přijímaného umění. Jednu takovou neoficiální bytovou galerii provozoval Peter Župník, který v pronajatém bytě na Pštrossově ulici v Praze zorganizoval v letech 1984, 1985 a 1986 výstavu studentů Katedry fotografie FAMU. Jako výstavní plocha byly použity volné stěny a panely nahradil nábytek pokrytý balicím papírem.⁴⁵

Takzvané nonstop galerie představují prostor pro prezentaci výstavních projektů bez ohledu na čas, ve kterém je zrovna divák navštíví. Současně svým umístěním ve veřejném prostoru zasahují do života všech kolemjdoucích, kteří se už ve chvíli vlastního letmého pohledu na uměleckou instalaci stávají návštěvníky galerie. Partyzánské způsoby osidlování všech možných uvolněných a zanedbaných výloh a vitrínek dávají vzniknout rozličným typům výstavních projektů. Ty jsou svojí formou mnohdy stravitelnějším soustem pro začínající občasná galeristy a kurátory z řad umělců a studentů umění. Jeden z přístupů reprezentuje již zaniklá galerie *Potraviny*⁴⁶, která fungovala v jedné ze dvou výloh obchodu s potravinami naproti brněnské FAVU. Tehdejší majitelka uvolnila jednu ze svých výloh a současně poskytovala prostor obchodu v době vernisáže.⁴⁷ Vyšší stupeň provázanosti s komerčním subjektem představovala *Galerie-drogerie Zlevněné zboží*⁴⁸, která představeného umělce pasovala do role zaměstnance daného obchodu. Autor výstavy zde hodinu před zavírací dobou vypomáhal s prodejem, což mnohdy vedlo ke zvýšení tržby.⁴⁹ *Galerie Vitrínky*⁵⁰ je tvořená devíti vitrínami umístěnými ve veřejném prostoru v areálu Severočeské armaturky.

⁴⁵FIŠEROVÁ, Lucia. *Moja kultúra: Slovenská nová vlna vo fotografii 80. rokov*. Zlín, 2012. Disertace. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, s.205

⁴⁶ Galerii *Potraviny* založil v roce 2008 Matyáš Chohola, student Ateliéru sochařství FAVU. V roce 2010 galerie zanikla z důvodu změny majitele obchodu.

⁴⁷ CHOCHOLA, Matyáš. *Galerie Potraviny*[online]. [cit. 2019-04-07]. http://www.actiongalleries.info/detail_galerie.php?l=cz&id=15

⁴⁸Fungujíc mezi lety 1986 -1989 v prostorách brněnského obchodu se zlevněným drogistickým zbožím.

⁴⁹*Galerie-drogerie Zlevněné zboží*[online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <http://vvp.avu.cz/archivy/archiv-instituci/179/?table=institute>

⁵⁰*Galerie Vitrínky* byla prostřednictvím osobností iniciátorek Silvie Milkové a Veroniky Daňhelové spojená s Ateliérem fotografie FUD UJEP fungovala mezi lety 2009-2016 v Ústí nad Labem.

Staví na myšlence uměleckého aktivismu skrze pravidelné výstavypředstavující site specific instalace děl vytvořených přímo pro tento prostor.⁵¹Opravdu alternativní přístup k výstavám ve veřejném prostoru představila galerie *Kaluž*⁵², která vyzývala umělce k místně specifickým reakcím na opakovaně tvořenou kaluž na ulici Podlahova v Ostravě. Není známo, zda galerie ještě funguje, či snad ona kaluž nadobro vyschla.⁵³Vernisáže těchto galerií bývají mnohdy spojené s performance, tudíž je možné jejich činnost následně řadit k projevům akčního umění ve veřejném prostoru.⁵⁴Současně přímou konfrontací s divákem umožňují překonat bariéry, a „pečovat“ o něj, tak jak se to nedaří většině českých kurátorů oficiálních galerijních institucí.⁵⁵

Jiné projekty

Kroměustálené formy nezávislých výstavních iniciativ nalezneme projekty, které není snadné zařadit do žádné škatulky. Mnohé z nich nefungují na jednom určitém stabilním místě a přesouvají se podle určení jejich iniciátorů a podle dalších faktorů. Příkladem může být projekt *Bytové Galerie*⁵⁶, jehož iniciátoři sdružují umělce, kteří mají zájem proměnit vlastní byt v galerii, kterou naplní vlastní tvorbou. Cílem je představit autory nejen skrze umělecká díla, ale i prostřednictvím jejich soukromého prostoru. Nebývá výjimkou, že se na v jednom z vybraných bytů setkají tři umělci, respektive tři vystavující.⁵⁷Klíčová je zde myšlenka, která je přenosná a aplikovatelná v jakémkoli větším městě za přispění velké dávky entuziasmu. Mobilní projekt vázaný na opravdu netradiční prostor představilydvě studentky svojí *Galerií v peněženke*⁵⁸, která během svého provozu oscillovala mezi pražskou FAMU a brněnskou FaVU. Průhledné kapsy staré peněženky, která si i během výstav za-

⁵¹ SÝKOROVÁ, Lenka. *Konečně spolu: česká nezávislá galerijní scéna 1990-2011*. Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011, s. 212

⁵²Kaluž založili v roce 2010 studenti a umělci Libor Novotný a Jana Zhořová, reagovali tím na nedostatek příležitostí pro výstavy mladých umělců v Ostravě. Poslední dohátelná aktivita galerie pochází z roku 2013.

⁵³MARKÉTA, Lupníková. Galerie, které nikdy nezavírají [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <http://artikl.org/vizualni/galerie-ktere-nikdy-nezaviraji-vykladni-skrine-soucasneho-nekomercniho-umeni>

⁵⁴ Opakovaná citace pozn. 51, s. 187

⁵⁵PACHMANOVÁ, Martina. *Médium kurátor: role kurátora v současném českém umění*. Praha: Agite/Fra ve spolupráci s VŠUP Praha, 2009, s. 130

⁵⁶Projekt vznikl v Ústí nad Labem. Výstavy probíhají nárazově ve zhruba měsíčních blocích, které jsou tvořeny více improvizovanými bytovými galeriemi. Výstavy probíhají nárazově ve zhruba měsíčních blocích a, jsou tvořeny vícero improvizovanými bytovými galeriemi. Z tohoto pohledu se v podstatě jedná o přehlídku převážně mladého studentského umění v daném městě. Organizátoři Adam Frk a Jáchym Myslivec si zakládají na dobré propagaci, aby byla akce otevřená široké veřejnosti a neodehrávala se pouze v uzavřené komunitě přátel a známých.

⁵⁷ Viz. Příloha P10: rozhovor s Adamem Frkem

⁵⁸Galerie založená Klárou Břicháčkovou a Marie Štindlovou fungovala mezi lety 2011-2012

chovávala svoji původní funkci, sloužily umělcům k netradiční prezentaci. Iniciátorky projektu svojí aktivitou refletovaly tehdejší bující scénu nezávislých galerií.⁵⁹Podobnou avšak méně privátní výstavní strategii zahájila *VAK Gallery*⁶⁰, která funguje v prostoru identifikačního štítku umístěného na starém batohu. Ten jeho majitelka běžně nosí, tudíž je výstava prezentována ve veřejném prostoru v nepředvídatelných situacích a časech.⁶¹Projekt *Benzinka u Slaného*⁶²byl sice spojen s konkrétním místem, ale jeho podoba se v průběhu času pod nánosy nových autorských projektů stále měnila. Každý pozvaný umělec dotvořil kouzlo opuštěné benzínové pumpy vlastním rukopisem, s jehož následky se museli vypořádat všichni následující autoři. Galerie umožňovala nahlédnout do svéexpozice všem projíždějícím řidičům a pasažérům.⁶³Jedinečný projekt sdružující většinu vysokých uměleckých škol formou studentských instalací představují pražské *Pokoje*. Ty každoročně dávají přihlášeným ateliérům možnost pojmout vlastním způsobem jeden z pokojů uvnitř vybrané opuštěné budovy v centru Prahy. Samotné instalace pak mnohdy vytvářejí sami studenti bez kurátorského vedení, podpory školy a pedagogů. Samozřejmě že existují i školy či ateliéry, které se snaží pojmout svoji prezentaci co nejprofesionálněji, ale studentské nezávislé projekty zde každoročně dominují. Nejzajímavějším aspektem celé přehlídky je vzájemná inspirace konfrontace a setkávání studentů napříč ateliéry. V současné době post-internetových tendencí není s podivem, že výstavní prostor může existovat i v ryze digitální podobě. Jednou z takových je *Screen Saver Gallery*⁶⁴, první svého druhu, fungující na spořicích obrazovkách.⁶⁵

⁵⁹SÝKOROVÁ, Lenka. *Nezávislé kurátorství ve volném čase*. Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 2016, s. 55

⁶⁰VAK Gallery vznikla v roce 2017 v okruhu brněnské FaVU, majitelkou výstavního prostoru je Aneta Willertová.

⁶¹VAK [online]. [cit. 2019-05-07]. Dostupné z: <https://vak-gallery.tumblr.com/>

⁶²Projekt Ondřeje Horáka a Moniky Sybolové fungující mezi lety 2006 až 2010. Iniciátoři vyzývali umělce v prostředí opuštěného betonového skeletu k uskutečnění nevšedních uměleckých počinů

⁶³Benzinka u Slaného [online]. [cit. 2019-05-07]. Dostupné z: http://www.actiongalleries.info/detail_galerie.php?l=cz&id=4

⁶⁴<https://screensaver.metazoa.org> ; spoluprovozuje ji Marie Mexnerová

⁶⁵ Viz. příloha P10: rozhovor s Marií Meixnerovou

3 KURÁTORSKÁ PRAXESTUDENTSKÝCH GALERIÍ

Tato kapitola je věnována současným studentským galeriím fungujícím na území české republiky. Informace o jejich provozu byly získány kombinací terénního a kvalitativního výzkumu formou dotazníku. Cílem výzkumu nebylo představení všech existujících galerií, ale poodhalení modelů fungování a objevení těch iniciativ, které vycházejí z prostého entuziasmu a tvůrčího přepětí studentů či pedagogů. Mnoho studentských galerií postrádá kvalitní propagaci spojenou i s tvorbou a zveřejňováním archivu vernisáží. Je těžké je přímo kontaktovat, natožpak se o nich dozvědět více prostřednictvím jejich profilů na facebooku, blogů nebo výjimečně strukturovaných webových stránek. Jako nezávislé byly vyhodnoceny ty galerie, které tvorbou programu nepodléhají zájmům a vedení ze strany školy, ačkoli některé z nich jsou financovány z jejich zdrojů. Zbývající galerie byly dále rozřazeny. Jako edukační byly vyhodnoceny ty instituce, které svým programem usilují o rozšíření tvůrčích obzorů svých studentů, nebo ty, které cílí na vzdělávání ve výstavním provozu skrze předání kurátorských, výstavních, instalačních a produkčních zkušeností. Poslední skupinu tvoří ty instituce, které neodpovídají klasifikaci edukačních institucí a zároveň vykazují dominantní reprezentativní charakter, jenž je podpořen jejich zvýšenou přístupností publiku z řad široké veřejnosti. Rozdělení by mělo umožnit snazší uchopení jednotlivých principů a podpořit příležitost ke smysluplným srovnáním jednotlivých náležitostí v rámci každé z kategorií.

Dotazník rozeslaný 25 galeriím:

Pracuji na publikaci věnující se studentským galeriím a nezávislému kurátorství v rámci českých vysokých škol. Chtěla bych Vás tímto poprosit o zodpovězení několika otázek k fungování galerie XX. Pokud by Vám víc vyhovovalo osobní setkání či telefonický rozhovor, dejte mi prosím vědět, ráda se přizpůsobím vašim možnostem.

Prosím o vyplnění za galerii:

1. Vztah fungování galerie (míra zapojení studentů, pedagogů) a sestavování programu ke škole/ateliéru.
2. Kdo zastává roli kurátora a jaký je jeho vztah ke škole/ateliéru?
3. Z jakých zdrojů je financován provoz galerie?
4. Jakým způsobem je sestavován program galerie (kritéria výběru vystavujících)?
5. Program je zaměřen na jaký typ/generaci umělců/žánr?:
6. Kdy a s jakým předstihem je tvořen program?

7. V jakých časových intervalech se pořádají vernisáže/výstavy? Jaká je jejich přibližná délka?
8. Dispozice výstavního prostoru (velikost, umístění, jiné specifikace)?
9. Spolupráce s jinými školami/institucemi.
10. Míra site-specific přístupu k instalaci výstav?
11. Víte o dalších výstavních/ kurátorských projektech vašeho ateliéru/školy?

Děkuji,

Elsa Rauerová

Oslovené galerie⁶⁶: **Galerie AMU**, *Galerie Panel* (FAMU), *Matmos* (FAMU), **Galerie AVU**, *Galerie Pavilon* (AVU), **Sklad M1** (AVU), **Světová 1** (AVU), **Galerie FaVU**, **UM** (VŠUP), **G. 207** (VŠUP), **NIKA** (VŠUP), **Umakart** (FaVU), **Galerie 209** (FaVU), **Monomach**⁶⁷ (FaVU), *Galerie Rampa* (UJEP), **Billboard Gallery** (UJEP), **Galerie Koridor** (UJEP), *Pitevna* (MUNI), *Věčko* (UPOL), **Monitor** (UPOL), **G18** (FMK UTB), **Komnata**⁶⁸ (FMK UTB), **Artrafika** (VOŠG Hellichova), **Podlaha** (UFO), **Byty Galerie**⁶⁹ (UPOL).

3.1 Nezávislé galerie

Rozhodnout o tom, které galerie jsou opravdu nezávislé, není s ohledem na jejich zákonitou vazbu na kmenovou instituci školy jednoduché. Logicky určující aspekt finanční nezávislosti byl z tohoto důvodu záměrně opomenut a složí zde pouze jako prostředek k lepšímu dokreslení meziinstitucionálních vztahů. Rozhodujícím faktorem nezávislosti je na základě rozboru zkoumaných galerií svoboda kurátorské činnosti, jež se vyznačuje absencí podřízenosti vůči vyšší instanci. Takovíto kurátoři tvoří vlastní výstavní program, aniž by se z jeho podoby museli zodpovídat školní výstavní radě či dohlížejícímu pedagogovi. Současně nevybírají výstavní projekty, aby na jejich základě rozšířily obzorovým spolužákům nebo je něco naučili. Většinou se zaměřují na současnou studentskou tvorbu.

⁶⁶Tučně jsou zvýrazněny galerie, které se do výzkumu zapojily a na výše uvedené otázky odpověděly písemnou či ústní formou.

⁶⁷ Galerie Monomach již nadále není studentskou galerií. Viz. příloha P9: MONOMACH

⁶⁸ Galerie Komnata byla po dohodě s jejími iniciátory zařazena do úvodu čtvrté kapitoly

⁶⁹Bytové Galerie byly na základě získaných informací vyřazeny z reflexe výzkumu, neboť se nejedná o tradiční pojetí galerie. Projekt je popsán ve druhé kapitole.

Jako skutečně nezávislé byly vyhodnoceny galerie: *Nika*, *Světová 1*, *Artrafika*, *Sklad M1*, *Umakart a Podlaha*

Jedním z nejzajímavějších zkoumaných projektů je galerie *Artrafika*. Jedná se opravdu o nezávislý komunitní projekt, jehož program tvoří výstavy studentů a absolventů uměleckých škol. Zakladatelé jsou studenti z VOŠG Hellichova Filip Zatloukala Marcela Juříčková. Paradoxně je galerie více provázaná s tvorbou studentů pražské AVU. Přimo Akademii propůjčila i výstavní prostor během oslav 220 let od jejího založení, a stala se tak jedním z jejích výstavních míst. Zajímavé je, že komunitní ráz tohoto projektu nevězí pouze v účasti na vernisážích, workshopech či promítáních. Pravidelní návštěvníci, spolužáci a přátelé obou iniciátorů aktivně přispívají k chodu galerie prostřednictvím dobrovolných příspěvků a také aktivní pomocí. Zbývající náklady spojené především s placením nájemného hradí Filip Zatloukal z brigád. Míra nadšení a entuziasmu v tomto případě je až neuvěřitelná, přičemž není založena na touze zviditelnit domovskou instituci nebo sebe a své přátele. Samozřejmě že výběr vystavujících může být nežádoucí zatížen osobní známostí, ale kurátorský výběr probíhá na základě konzultací například nestudenty AVU, což jen dokresluje opravdovou ideologicky čistou podstatu *Artrafiky*, jakéhosi „Mirka Dušina“ mezi studentskými galeriemi.⁷⁰Sousední galerie *Sklad M1* nacházející se přímo v budově AVU má určitou výhodu vyplývající z prostoru poskytnutého školou. Na rozdíl od jiných nezávislých galerií je osvobozena od existenčního boje spojeného s nutností platit nájem, který především v Praze představuje nemalou položku ve výsledném součtu nákladů. Dřívější provoz byl financován z kapes studenta, kurátora Josefa Šmída, či vystavujících autorů, případně z prostředků ateliéru Malba 1. V současné době čerpá galerie z univerzitního grantu, který „umožňuje uskutečňovat velkorysejší výstavní projekty, zaplatit účinnější propagaci a v neposlední řadě lákavější občerstvení na vernisáže“.⁷¹*Galerie NIKA* představuje netradiční výstavní prostor fungující v duchu nonstop galerií a sídlí ve vestibulu stanice metra Karlovo náměstí. Jedná se o vitrínku ve tvaru kapsle o šířce jednoho metru a výšce dosahující metrů tří. Jde o projekt, který založila studentka UMPRUM Tereza Jindrová. Nyní prostor spravují vždy dva studenti/studentky z Katedry teorie a dějin umění UMPRUM v Praze, kteří mají na starost jednu výstavní sezónu. Navzdory volnosti, kterou studenti

⁷⁰ Viz. příloha P2: ARTRAFIKA

⁷¹ Viz. příloha P5: SKLAD M1

v tomto prostoru mají, je jeho provoz financován z prostředků domovské školy, kterou zde reprezentují. Program v období letních prázdnin je tvořen ve spolupráci s iniciativou *8SMIČKA*⁷², dříve tomu tak bylo s AVU a v následující sezóně půjde o studenty umění z Vysočiny, kteří byli vyzváni skrze open call.⁷³

5. NIKA, Lenka Glisníková, 2018

6. Artrafika, Iniciátoři galerie, 2019

⁷²galerijní platforma zaměřená na zprostředkování moderního a současného umění a rozvoj umělecké komunity v Humpolci.

⁷³ Viz. příloha P4: Galerie NIKA

7. Sklad M1: Martin Böhm – Táhni, 2017

8. Světová 1, Vernisáž Alžběty Krchové a Anny Smékalové, 2018

Další z pražských studentských iniciativ představuje galerie *Světová 1*, kurátorsky vedená studentem vystupujícím pod pseudonymem Zai Xu. Jedinou spojnici mezi galerií a konkrétní vzdělávací institucí je jeho působení v Ateliéru intermediální tvorby na AVU. Dále se od jakékoli provázanosti sám provozovatel distancuje a svůj program neomezuje zacílením na žádnou z tuzemských uměleckých škol. Naproti tomu usiluje o vytvoření prostoru pro prezentaci mladé studentské tvorby s důrazem na témata, která v této věkové kategorii rezonují. Galerie při svém založení v loňském roce deklarovala: „*V současné době se nenachází ani jedna nezávislá studentská galerie, která by sama nabízela prostor pro vyjádření jiným studentům. Výtvořem této galerie chceme poskytnout studentům uměleckých škol výstavní prostor, a umožnit jim na začátku kariéry získat první zkušenosti. Naším úkolem je obsáhnout širokou škálu médií a nabídnout co nejlepší platformu studentům z celé české republiky, tady v Praze.*“⁷⁴ Brněnský *Umakart* je provázán s Fakultou umění VUT. Od svého vzniku v roce 2009 sídlí na ulici Lidická v nevyužitě vitríně obchodu, čímž umožňuje návštěvníkům navštívit výstavu dvacet čtyři hodin denně a zařazuje se tím do seznamu non-stop galerií. Jedna z kurátorek Karin Trnková ke vzniku galerie uvádí: „*Záměrem bylo vytvořit místo pro sdílení uměleckých přístupů v ne typicky galerijním prostoru. V prostoru, který je svým umístěním blíže běžnému životu, který není vydělený rámováním klasické white cube galerie.*“⁷⁵ Oproti ostatním zkoumaným subjektům se *Umakart* vymyká počtem kurátorů, který momentálně tvoří čtyři osoby a jedna dvojice⁷⁶. Mnozí z nich už na FaVU aktivně nepůsobí, jsou momentálně v doktorandském studiu, nebo působí jako pedagogové. V blízké budoucnosti bude však kurátorský tým rozšířen o dva studenty magisterského programu. V duchu plurality postmoderny se zde překrývají programy každého jednoho kurátora s vlastním okruhem zájmu. Jedná se především o nová média, videoart, konceptuálně řešené site-specific instalace či performativní umění. Spojujícím faktorem je zájem o nastupující generaci, ideologická provázanost s jednou institucí, přístupy ve stylu DIY⁷⁷ a zaměření na procesuální charakter vystavených děl. Jednou z kurátorek je Kača Olivová, která byla v letošním roce nominována na CJCH. Za povšimnutí stojí také mezinárodní přesa-

⁷⁴ [online]. [cit. 2019-05-07]. Dostupné z: <https://www.startovac.cz/projekty/svetova1/>

⁷⁵ Viz. příloha P6: UMAKART

⁷⁶ Karin Písaříková, Kača Olivová, Šimon Kadlčák, a dvojice & (Barbora Trnková & Tomáš Javůrek). V minulosti v galerii působili například Tereza Rullerová nebo Jan Gerych

⁷⁷ ŠTEFKOVÁ, Zuzana. *Umakart* [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://www.artlist.cz/prostory/umakart-107752/>

hys ohledem na vystavující umělce z Japonska, nebo sousedního Polska. Galerie *Podlaha* vznikla v roce 2016 z iniciativy studentů Fakulty umění Ostravské univerzity⁷⁸. Jde o živý, stále se formující organismus propojující všechny zdejší obory. Ve svých počátcích fungovala jako putovní projekt postupně osidlující jednotlivé ateliéry. Postupem času a s příchodem nových iniciátorů si vydobyla své stabilní umístění v budově univerzity. Současně se začal formovat program s větším předstihem a provoz tak získal nový ucelenější řád. Přesto galerie stále funguje na „punkových“ principech a vytváří syntézu galerijního provozu a specifického ostravského undergroundu.

Zhodnocení nezávislých studentských galerií

Podoba nezávislého kurátorství je dána mírou závislosti na institucích a jejím vedení. Ona nezávislost může mít mnoho podob, a v prostředí školních galerií tomu není jinak. V této práci byly jako nezávislí zvoleni ti kurátoři, kteří nejsou v pracovním poměru s mateřskou institucí, a především ti, kteří tvoří program bez jejího dohledu a zásahů. Někteří i přesto že to není jejich povinnost, upřednostňují tvorbu svých spolužáků. Je možné vnímat to jako pozitivní aspekt, neboť mají přehled o aktivitách a směrech ve vlastním okruhu. Zatím co výběry z jiných univerzit mohou být nárazové a hůře uchopitelné. Současně je zde reprezentativní složka výstav, které tak mohou přispívat k lepšímu povědomí a pověsti domovské školy kurátora. Může se tím pádem jednat o projev „institucionálního patriotismu“. Galerie *NIKA* je primárně zaměřená na prezentaci studentů UMPRUM, jde o dobrou ukázkou kooperace teoretických oborů⁷⁹ s těmi uměleckými uvnitř jedné vzdělávací instituce. Letní prázdninové měsíce jsou věnovány mezi institucionální spolupráci a regionálním přesahům. Podoba programu má pravděpodobně svoji historickou tradici, kterou se momentálně „úřadující“ kurátorské duo snaží vždy zachovat. Nejde ale o vynucený stav ze strany školy, která do celkového dění a práce kurátorů nijak nezasahuje. Stejně tak je tomu i u zbylých projektů v kolonce nezávislých galerií. Zajímavý kurátorský přístup představuje Sklad M1. Josef Šmíd se zde snaží prezentovat „*především takové lidi, kteří často sami příležitost vystavovat nevyhledávají a potřebují, aby jim ji někdo takřkajíc donesl pod nos, protože si ji zaslouží*“⁸⁰. Vyjma *Artrafiky*, která se soustřeďuje na malířské výstavy, se nezávislé galerie neomezují na žádné médium. Většina kurátorů pak cílí na prezentaci stu-

⁷⁸ Miro Macíka, Kristýny Kašpárkové a Barbory Jahodové.

⁷⁹ Z Katedry teorie a dějin umění

⁸⁰ Viz. příloha P5: SKLAD M1

dentské, potažmo absolventské, tvorby, která je jim logicky nejbližší. *Umakart* je dalším specifickým článkem neomezujícím se ani na žánr ani na věkovou či institucionální hranici, což je dáno množstvím přístupů a zájmů, které jsou specifické pro jednotlivé kurátory. Podobná situace panuje i v galerii Podlaha, jejíž kurátorský tým vytvořil program spojující mladé umělce s těmi zavedenými.

9. Galerie Podlaha, Výstava Kristíny Míčové, 2018

10. Umakart, Výstava Andrease Gajdošíka – Závěry policejního vyšetřování, 2018

Kurátoři nezávislých studentských galerií zpravidla nijak neovlivňují výslednou podobu instalace a nechávají vybraným umělcům volné ruce. Z části je to dáno prostorovými dispozicemi, které neumožňují realizovat větší kurátorské vize a skupinové výstavy, z části jde o cílenou eliminaci kurátorského aspektu.⁸¹Kurátoři se zaměřují především na sestavení programu, komunikaci s umělci a veřejností, propagaci, instalaci a technickou podporu. Případně zajišťují umělcům zpětnou vazbu a konzultaci. Jde hlavně o iniciační hybnou sílu vystavující autory a diváky novým situacím, podněcující k vzájemné reflexi. Primárně vyžadovanými schopnostmi osoby kurátora jsou ty produkční a komunikační. Samozřejmě nelze opomenout, že působí jako reprezentanti vkusu a trendů, kteří spíše než nadhledem oplývají vhladem a angažovaností na lokální a regionální umělecké scéně.

Zdroje, ze kterých je financována galerie, obvykle představují hlavní ukazatel k určení nezávislosti na další instituci. Jak bylo ale výše řečeno, v prostředí školních galerií je finanční autonomie poměrně výjimečná. Z tohoto úhlu pohledu bychom momentálně jako opravdu

⁸¹SÝKOROVÁ, Lenka. *Konečně spolu: česká nezávislá galerijní scéna 1990-2011*. Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011, s. 247 – 268

nezávislé galerie označili galerie *Artrafika*, *Umakart* a galerii *Světová 1*, která jako jediná ze sledovaných iniciativ uspořádala na počátku svého vzniku crowdfundingovou kampaň⁸² prostřednictvím internetové platformy Startér.cz. Cílem kampaně bylo vybrat 120 000 Kč na založení a následný provoz galerie, stavební úpravy apod. Podařilo se vybrat 130 800 českých korun. Mimo drobnější částky získané za odměny ve formě uměleckých prací zde angažovaných studentů, zde figuruje i sedmdesátitisícový, nezištný dar od anonymního dáorce. Tímto způsobem mnohdy sami účastníci kampaně zachraňují ne zcela úspěšnou kampaň, aby nebyla celá zrušena. Je otázkou, zda se to stalo i v tomto případě, ale i kdyby ano, jde o úspěšnou snahu, která se vymyká běžným přístupům k financování ve škatulce nezávislých galerií. Umakart momentálně čerpá podporu z rozpočtu města Brna, dříve šlo vše z vlastních zdrojů, případně z příspěvku Nadace pro současné umění. Originální způsob obohacení rozpočtu představuje vlastní „merch“⁸³ ve formě plátek tematicky reflektujících aktuální výstavu. *Artrafika*, jak už bylo zmíněno, funguje prostřednictvím dobrovolného vstupného, které platí především věrní návštěvníci z řad komunity utvářené kolem tohoto kulturního uzlu. Lákadlem jim i mimo vernisáže, promítání a workshopy může být možnost koupit si zde dobrou kávu a posedět v klidném, přívětivém prostředí. Na principu čerpání finančních příspěvků či grantů od školy fungují galerie *Nika*, *Podlaha* a *Sklad M1*. Ovšem pro zmíněné galerie jde o stav, kterého dosáhly až po vlastním etablování v kontextu školy a díky předchozí vlastní iniciativě i penězům. Galerie *Podlaha* pravidelně tvoří rozpočet, který je spolu s dokumentací prezentován vedení školy jako doklad činnosti. Jde spíše o formální záležitost neovlivňující neutrální vztah obou institucí.

Oblíbený způsob objevování nových nadějných projektů, respektive umělců, představuje napříč školními galeriemi tzv. open call, neboli otevřená výzva. Zatím co pro galerii *NIKA* je to téměř výhradní prostředek pro naplnění programu, existují zde studentské iniciativy, které se prozatím tomuto modelu vyhýbají. Konkrétně galerie *Artrafika* a *Sklad M1* sází spíše na přirozený proces objevování nových talentů skrze vlastní či zprostředkovanou zkušenost. Svůj záběr si rozšiřují podněty od svých spolupracovníků a známých či vlastním

⁸²crowdfunding – skupinové financování, které probíhá většinou prostřednictvím platform na internetu formou dobrovolných darů, nebo nákupem atraktivních odměn.

⁸³merchandise – zboží k prodeji. Například v hudebním průmyslu velmi akcentovaný pojem, který představuje zboží reprezentující danou hudební skupinu. Prostřednictvím prodeje tak stoupá zisk a zároveň se buduje pověst a povědomí daného uskupení. Důležitá je identifikace s kapelou, která se může uskutečňovat prostřednictvím nositelných, a s tím spojeným budováním fanouškovské základny.

terénním průzkumem. Na pomezí obou táborů se nachází Světová 1, která využila otevřené výzvy poprvé, Umakart, který ji využívá občasně z momentální iniciativy jednoho z kurátorů, a Podlaha, která tento prostředek aplikovala prostřednictvím výběru přizvaných kurátorů Marie Janošové a Jiřího Ptáčka a doplnila jej o vlastní výběr etablovaných jmen. Tvorba programu s ohledem na čas probíhá u nezávislých galerií opravdu rozličně, případ od případu. *Sklad M1* jej tvoří přibližně půl roku až rok dopředu v průběhu léta, samotné výstavy pak trvají tři týdny, ale jejich frekvence není nijak pravidelná. Galerie Světová 1 nemá ještě příliš zažitý model, podle kterého by program vznikal, a z toho důvodu se ne vždy podaří udržet si půlroční předstih před jednotlivými vernisážemi. Do budoucna se má ale snížit jejich klasická měsíční frekvence na polovinu, a tím docílit větší kvality zpracovanosti všech aspektů výstavy. Opačný směrem se vydává iniciační tým z Podlahy, která do budoucna uvažuje o zvýšení počtu uspořádaných výstav během jedné sezóny, které jsou momentálně plánovány s půlroční rezervou. Umakart spolu s *NIKOU* zauímají profesionální tradiční přístup k tvorbě programu a tvoří jej s předstihem na celý kalendářní rok s frekvencí cca jedné výstavy měsíčně.

Galerie *NIKA* a *Umakart* prezentují umělce prostřednictvím bývalých obchodních vitrín či výkladů, které jsou umístěny ve veřejném prostoru na rušných místech. Naproti tomu se Sklad M1 a Podlaha nalézají uvnitř budovy školy, jež je z principu obtížně přístupná širší veřejnosti. Vyjma galerie Světová 1, která disponuje prostorem bývalého showroomu, spojuje kurátory a iniciátory nutnost operovat s nepříliš velkým prostorem. Ten nutí vytavující k alternativnímu pojetí instalací, které bývají nezřídka kdy site specific. Současně samotná díla mohou vznikat s tímto konkrétním určením bez vidiny dalšího využití a prezentace. Aspekt jedinečné, neopakovatelné události spojené s konkrétním časem a prostorem je jedním z největších lákadel pro všechny zúčastněné. *Artrafika*, která o svůj výjimečný prostor bývalého trafikantského stánku přišla, v současných prostorách nestaví na místně specifickém pojetí výstav, ale spíše na symbióze běžného života a umění v komunitním prostředí bývalého sklepa. Zásadní potřebou každého iniciátora nezávislé studentské galerie se jeví schopnost přizpůsobit se a za pomoci vlastní kreativity a schopností řešit nastalé situace s co nejnižšími náklady. Právě filozofie DIY je jednou z nečastějších strategií studujících umělců.

3.2 Zbývající studentské galerie

Instituce, které neodpovídají vytyčeným požadavkům na zařazení mezi nezávislé galerie, byly rozřazeny do dvou dalších podkategorií podle principu fungování, zacílení programu na interní či externí obecnost a míry upřednostňování edukačních či reprezentativních faktorů. Uvedené subjekty fungují ve vzájemné symbióze s potřebami a ideologií mateřské školy, která jejich fungování neziřdka finančně dotuje, propaguje a zajišťuje jejich činnost. V rámci výtvarných oborů pak není výjimkou, že jejich prostory slouží k instalacím klauzurních či závěrečných prací zdejších studentů.

3.2.1 Edukační galerie

V rámci škol není překvapivé, že některé z nich využívají galerie za účelem vzdělávání vlastních studentů. Existují dva primární edukační cíle těchto subjektů. První reprezentují instituce, které svým výstavním programem cílí na rozšíření tvůrčích obzorů studentů uvnitř školy. Na odlišném principu fungují ty, které umožňují studentům aktivně se zúčastňovat, ovlivňovat a participovat na dění galerie skrze výstavní, instalační či kurátorskou činnost. Vybrané galerie: *Monitor*, *G. 207*, *Koridor*, *BillboardGallery*

Galerie Monitor vznikla na popud pedagoga KVV PF UPOL Vladimíra Havlíka, aby nejen jeho studentům rozšířila povědomí o možnostech média videoartu. Skrze obrazovku umístěnou ve výklenku, který současně nabízí jediný automat na kávu v celé budově školy, jsou od počátku studentům představována díla etablovaných českých i zahraničních videoartistů. Hlavním objektem v tomto prostoru je stará televize s DLC monitorem propojená s DVD přehrávačem. Program je tvořen s ohledem na zadaná cvičení a aktuálně probíraná témata. Výjimečně ho doplňují kompilace studentských prací z jiných institucí i přímo z oloumoucké univerzity. Galerii spolu s programem a celým provozem spravuje momentálně studentka doktorského stupně studia Marie Meixnerová. Ta zajišťuje i interiérové vybavení galerie čítající sedačku, koberec nebo například výstavní sokl. Instalace většinou zahrnuje i banner či plakát odkazující na vystavená videa. Prostor je přístupný veřejnosti v otevíracích hodinách budovy.⁸⁴ Galerie *Koridor* se nachází v prostoru chodby spojující novou a starou budovu UJEP v Ústí nad Labem. Její činnost je spojena se zde sídlící pedago-

⁸⁴Viz. příloha P10: rozhovor s Marií Meixnerovou

gickou fakultou. Kromě reflexe činnosti zdejších studentů je pro galerii typická spolupráce s dalšími školami a institucemi. Program galerie je sestaven z různorodých projektů od výstav grafického designu, přes výstupy ze školních seminářů až po volné umění vybrané ve spolupráci se zahraničními institucemi. Galerie tedy kombinuje obě edukační funkce prostřednictvím programu, kterým rozšiřuje svým studentům obzory v rámci jejich studijních zájmů a současně jim umožňuje aktivně se zapojovat do dění i samotných výstav.⁸⁵ Dvěma billboardy umístěnými v blízkosti UJEP v Ústí nad Labem, je tvořena *Billboard Gallery*. Spravuje ji vždy několik studentů druhého ročníku Kurátorských studií Fakulty umění a designu. Studenti jsou vždy rozděleni mezi galerii *Billboard* a sesterskou *Rampu*, která sídlí uvnitř budovy univerzity. Provoz galerie, tvorba programu i podoba výstav závisí vždy na aktuálních kurátorech z řad studentů. S ohledem na umístění ve veřejném prostoru však galerie cílí na široké publikum. Z toho důvodu jsou billboardy doplněny o anotaci aktuálního výstavního projektu tak, aby bylo kolemjdoucím umožněno vidět jej v širších souvislostech. Galerie propůjčuje své prostory mimo výstavy dalším institucím, jako jsou *Dům umění Ústí nad Labem* či *Galerie Emila Filly*. Program je převážně založen na studentských pracích, které jen zřídkakdy pocházejí přímo ze zdejší univerzity. Letošní rok byl sestaven s pomocí školám rozeslaného open callu.⁸⁶

Galerie 207 tak úplně nezapadá do žádné z podkategorií. Putovní galerii přesouvající se rok co rok mezi ateliéry UMPRUM tvoří přenosné panely utvářející místnost v místnosti o rozměrech 3x4 metry. V programu se už deset let vždy střídají etablovaní umělci s místními studenty. Každá výstava trvá jeden jediný týden, v jehož průběhu je uspořádána jak vernisáž, tak přednáška autora o jeho tvorbě. Zprvu byla galerie založená Milanem Salákem a Markem Medunou zcela nezávislá na existenci školy, výjimkou bylo její umístění v Ateliéru intermediální konfrontace. Šlo o dobrovolný projekt výukové platformy umožňující představit studentům známé umělce v jiném kontextu a současně nabízející první zkušenost s realizací vlastní výstavy, většinou studentům ateliéru, ve kterém se zrovna výstavní prostory nacházely. Po čase se galerie etablovala v širším měřítku a začala čerpat finanční podporu od školy a Magistrátu města Prahy, což způsobilo zrušení její závislosti na jednom ateliéru, a začala tak putovat napříč UMPRUM. Dále byl po předchozích

⁸⁵ Viz. příloha P8: KORIDOR

⁸⁶ Viz. příloha P7: BILLBOARD

kurátorech z řad pedagogů, asistentů i studentů do této role přijat Petr Krátký jako externí pracovník. S ohledem na specifika týkající se tvorby a cílů programu spolu s faktem, že galerie funguje v návaznosti na volitelný předmět nabízený studentům školy, byla zařazena mezi edukační instituce, ačkoli zprvu představovala nezávislý subjekt.⁸⁷

11. Billboard Gallery, Výstava Lukáše Procházky, 2019

12. Galerie 207, Výstava Aleny Kotzmannové, 2008

⁸⁷ Viz. příloha P10: rozhovor s Petrem Krátkým

3.2.2 Vyhodnocení edukačních galerií

Edukační galerie jsou doménou kateder výtvarné výchovy při pedagogických fakultách, případně ústavů zaměřených na teorii umění, což jde ruku v ruce se snahou seznámit studenty s rozličnými uměleckými formami a provozy. Sledované instituce nemají mnoho společných aspektů, neboť fungují na specifických modelech vycházejících z odlišných kurikul a studijních oborů. Spojujícím faktorem je úzký kontakt s diváky/studenty, který vyplývá především z umístění výstavních prostor, které jsou u všech vybraných institucí situovány uvnitř budovy školy, případně v její bezprostřední blízkosti⁸⁸. Ty se nedají spojovat s tradičním pojetím samostatně fungujícího galerijního prostředí, naopak využívají „partizánské“ strategie a obsazují volná, nevyužitá prostranství v podobě chodeb, výklenků či prázdných rožků a učeben. Jde o místa snadno přístupná studentům, která jsou jim denně na očích, a z přesunu mezi ateliéry dělají mnohdy prohlídku galerie bez jakéhokoli záměru a přičinění postihnutého diváka. Alternativní prostory současně vybízejí k site specific instalacím a konceptuálnějšímu využití. Současně představují nezvyklou atmosféru, spojenou s vědomím všech zúčastněných, že se nacházejí v prostorách školy.

Roli kurátora zastává většinou zaměstnanec, pedagog domovské instituce. Výjimku tvoří jednotlivé solitérní projekty a galerie *Billboard* a *Rampa*, které společně slouží jako edukační platforma pro osvojení zkušeností s výstavním provozem studentů druhého ročníku Kurátorských studií Fakulty umění a designu UJEP v Ústí nad Labem. V těchto případech je program a další náležitosti provozu konzultován s dohlížejícím pedagogem.⁸⁹ Galerie *Koridor*⁹⁰ umožňuje zapojovat se do výstavního programu i studentům s vlastními kurátorskými projekty. Platformu otevřenou studentským iniciativám a participaci na vlastním chodu tvoří i další pedagogická fakulta a to konkrétně na Masarykově univerzitě v Brně. Zdejší Katedra výtvarné výchovy je opravdu čínorodým elementem na místní výstavní scéně a spravuje poměrně vysoký počet galerií: Černá linka, Pitevna, Čtyři patra. Dříve spolupracovala s galerií *Ars* a v současnosti se soukromou *Strom Art Gallery*, v níž se podílí na tvorbě programu a pořádání galerijních animací.

⁸⁸Billboard Gallery

⁸⁹Zde konkrétně s Lenkou Sýkorovou, která se dlouhodobě věnuje mapování nezávislých českých galerií důrazem na ty, které jsou vedeny umělci. K tomuto tématu napsala dvě publikace, které jsou hojně reflektovány v prvních dvou kapitolách této práce.

⁹⁰V současnosti vedená Dagmar Myšákovou, odbornou asistentkou KVK PF UJEP a Tereza Voštovou interní doktorandkou tamtéž.

3.2.3 Reprezentativní galerie

Vysoké umělecké školy, skrze vlastní oficiální galerie předávají zprávu veřejnosti o stavu a směřování současného umění v kontextu aktuálního dění uvnitř vzdělávacích institucí. Výstavní projekty zde mají svoji edukační stránku, ovšem ta je platná v širším kontextu a neomezuje se jen na studenty. Dominantní roli v těchto galeriích hraje reprezentativní funkce upozorňující na aktivity instituce, její konstantní participaci na kulturním dění, specifická umělecká zaměření a zejména na školu samotnou. Provozem galerie je umocněno prestižní postavení v kontextu uměleckých vzdělávacích subjektů celé České republiky. Vybrané galerie: *Gavu, Gamu, Galere FaVU, UM, G 18*

Galerie AVU je umístěna v přízemí budovy školy. Výstavní prostor tvoří rozlehlá, prosvětlená místnost s vysokým stropem, která dříve sloužila jako ateliér. *GAVU* od počátků svého fungování sloužila studentům jako experimentální výstavní laboratoř. Na základě poklesu zájmu studentů i kvalit výstavních projektů se škola rozhodla podrobit její provoz novým podmínkám. Výstavní komise nyní místo výstavních projektů vybírá každoročně jednoho nezávislého kurátora, který tvoří vlastní program. Ten je momentálně rozdělen na tři studentské výstavy vybrané z open callu a tři výstavy zahraničních umělců. Všechny projekty mají jednotné spojující téma.⁹¹ V těsné blízkosti domovské školy sídlí *Galerie AMU*, která je tvořena poměrně spleťtým prostorem o třech místnostech. Původně byla instituce zřízena zdejší FAMU, ale nyní je vedena pod rektorátem akademie. Současným cílem galerie je vytvoření programu reflektujícího všechny fakulty zahrnující HAMU a DAMU. Původně dominující zaměření na fotografii by mělo rozšířit divadlo a tanec v jeho možných výstavně galerijních podobách a to ve spolupráci s odborníky a daný žánr. Instituce plánuje upuštění od dříve využívané otevřené výzvy, snížení počtu výstav za účelem zvýšení kvality nabízeného programu.⁹² *Galerie FaVU* sídlí v nové budově školy naproti vrátnici, nově dosadila na post kurátora dva své studenty z magisterského a doktorandského stupně studia. Primární náplní jejich práce je kooperace s vystavujícími umělci a současně s veřejností prostřednictvím sociálních sítí. Program galerie tvoří výstavní rada tvořená pedagogy, externím přisedlím a zmíněnými kurátory. Základní ambicí instituce je představovat současné umění produkované studenty a absolventy českých i zahraničních vysokých uměleckých škol.

⁹¹ Viz příloha P10: rozhovor s Blankou Čermákovou

⁹² Viz příloha P10: rozhovor s Petrem Krátkým

Jediným omezením je, že umělci musí být méně než 36let. Pro tento rok byli umělci vybráni prostřednictvím open callu například z Polska.⁹³ *Galerie UM* se nachází hned za vstupem do budovy pražské UMPRUM. Rozlehlý prostor s vysokým stropem, bez oken je opatřen stánkem s publikacemi školy a studentů. Zdejší kustodka tak současně plní roli prodejce těchto a dalších propagačních materiálů a předmětů. Galerie živě zapojuje studenty do provozu i samotných výstav. Tvorba pozvánek, katalogů či dokumentace vychází vždy z činnosti grafických ateliérů. Ačkoli výstavní projekty vybírá výstavní komise, kurátorem výstavy je pokaždé někdo jiný, a to dle výběru samotného autora. Obvykle jde o kurátory z řad studentů či absolventů Katedry teorie a dějin umění na UMPRUM.⁹⁴

3.2.4 Vyhodnocení reprezentativních galerií

Vzhledem k tomu, že vybrané galerie disponují atraktivním reprezentativním prostorem, bývají jejich prostory mnohdy využívány mimo aktuální program k prezentaci diplomových prací studentů školy. Samotný program utváří výstavní komise, která vybírá projekty objevené prostřednictvím open callu. Od tohoto způsobu práce však momentálně upouští AVU i AMU, která aktuálně sází na odborníky z řad kurátorů a jejich výběr. Současně brněnská FaVU přizvala do své rady studenty, kterým předala většinu zodpovědnosti nad průběhem výstav. Podobným fungováním se vyznačuje galerie UM, která dává prostor nejen ke kurátorské i výstavní činnosti svým studentům, ačkoli udržuje požadavky na kvalitu a kontinuitu vybraných projektů skrze výstavní radu. Financování provozu probíhá zpravidla prostřednictvím grantů⁹⁵ a z rozpočtu školy, což má vliv na předstih s jakým je sestavován program. Obvyklé je pracovat s ročním předstihem, což sice neumožňuje reagovat na aktuální podněty a vlivy, ale napomáhá vytvářet komplexní obraz o dané instituci. S ohledem na rozsah školního roku, je běžné, že galerie představují novou výstavu každý měsíc, mimo období prázdnin. Galerie AVU však uvádí pouze šest výstav ročně a podobný plán do budoucna uvádí i GAMU. Snížení počtu výstav má obvykle za následek zvýšení koncentrace energie, propracovanosti a finančních prostředků na jednotlivé projekty.

⁹³ Viz příloha P10: rozhovor s Monikou Šimkovou

⁹⁴ Viz příloha P1: UM

⁹⁵ ministerstva kultury, města, městských částí a podobně

12. Galerie UM, Výstava Lenky Glisníkové s Tani Nikuliny, 2019

13. Galrie AMU, Výstava *Ekonomie sluchu*, 2019

ZHODNOCENÍ SLEDOVANÝCH GALERIÍ

Rozdíly mezi nezávislými a ryze školními galeriemi jsou zřejmé na první pohled. Nezávislé galerie se vyznačují alternativním přístupem k prostoru i formě výstav, pracují s menším předstihem a vytvářejí kolem svého fungování pevnou fanouškovskou základnu. Právě návštěvnost je něco, s čím není třeba v jejich kontextu bojovat. Zatímco například Galerie AVU trochu bojuje s nezájmem vlastních studentů, funguje jen několik metrů od budovy školy galerie, která za pomoci komunity studentů financuje vlastní provoz. Je otázkou, zda jde o sounáležitost lidí s prostorem, který mohou vlastním přičiněním ovlivňovat a podporovat, nebo o komunikační schopnosti studentů v rámci sociálních sítí. Oba faktory mají na provoz nezávislých institucí nepochybně svůj vliv. Z tohoto důvodu je pravděpodobně pozitivním krokem k zajištění návštěvnosti a zájmu strategie, kterou zvolila Galerie FaVU, jež do kurátorské role pasovala dva aktivní studenty, kteří zpravují sociální sítě, nebo pražská UM, která zapojuje své studenty téměř do všech aspektů svého provozu.

U všech sledovaných institucí je primární kurátorskou činností výběr vystavujících a s tím spojená tvorba programu. Kurátorsky pojeté projekty, skupinové výstavy a podobně nejsou ničím obvyklým ani v jedné z nich. Stejně tak zásahy do procesu tvorby a instalace jsou spíše ojedinělé. Nejvýraznějším kurátorským záměrem se může pyšnit *Galerie AVU* a *Billboard Gallery*, které představují na každou sezónu projekt s jednotným tématem. Obě tyto instituce zvolily v letošním roce program věnující se problémům společnosti.⁹⁶

Všechny sledované projekty plní vlastní specifickou funkci na základě svého zaměření, stávají se tak nedílnou součástí umělecké či umělecko-pedagogické scény. Zatímco nezávislé galerie umožňují projevit se umělcům v netradičních podmínkách či dávají příležitost jinak opomíjeným mladým tvůrcům, reprezentativní oficiální galerie konfrontují studenty v jejich bezprostřední blízkosti s poměrně tradičním pojetím výstavních prostor a jejich provozem. Což studentům umožňuje do něj nahlédnout a současně objevit užitečné modely jednání a strategie užívané při tvorbě výstav. Podobně jako edukační galerie, které jsou živým prostorem umožňujícím nabytí nových vědomostí a zkušeností netradiční formou, případně konfrontaci s výstavní praxí.

⁹⁶Galerie AVU: Poznámka přístupnosti, věnující se vyloučeným skupinám, Billboard spolu s galerií Rampa: Venku a uvnitř, věnovaný problémům působícím člověka a společnost zvenčí.

4 NEZÁVISLÉ AKTIVITY V RÁMCI ARF

Hned na začátku je nutné uvést, že Zlín funguje na vlastních atypických principech, které zcela odpovídají statutu okresního města. Vzhledem k prostorovým a urbanistickým dispozicím a baťovské historii, je obyvatelstvo rozdrobeno po celé rozloze města, aniž by se koncentrovalo v blízkosti centra, které nezdědalo kdy zeje prázdnotou. Městský ruch je tvořen především studenty a zaměstnanci místní univerzity, jejíž budovy jsou však příznačně roztroušeny po celé centrální části města.

Fakulta multimediálních komunikací, která by měla vytvářet platformu pro spolupráci vzájemné inspirace studentů napříč uměleckými a designérskými obory, sídlí ve dvou budovách vzdálených dvacet minut svižné chůze. Současně neexistuje místo, které by uvnitř univerzity sloužilo k vzájemnému neformálnímu setkávání. Separace výtvarných oborů ochuzuje školu o tvůrčí potenciál mezioborových spoluprací. Další problematický bod představuje v rámci fakultního fungování systematické popírání vztahu mezi designem a volným uměním. To je přinejmenším v rámci Ateliéru reklamní fotografie probíráno⁹⁷ formou předmětu Dějiny umění, jejichž studium je součástí každého uměleckého oboru už na středních školách, a dále pak v rámci předmětu Dějin fotografie. Absentuje tu apel na povědomí o aktuální umělecké scéně, ve které se neorientují ani mnozí z pedagogů. Následkem nezájmu univerzity o zprostředkování současného umění nejsou studenti vedeni k zájmu o kulturní dění ve formě výstav. Většina iniciativ zdejších Marketingových studií se orientuje primárně na design a jiné než umělecké události. V minulosti byla v rámci Marketingových komunikací provozována školní Galerie 12, která zanikla poté, co se pronajímatel prostor nedohodl s univerzitou na výši nájmu.⁹⁸ Zánik prostoru podnítil vznik galerie *Photogether*, s níž byl v počátku spojen i Vojtěch Skácel, jenž byl také jedním z prvních vystavujících nepocházejících z Ateliéru reklamní fotografie. Po několika letech přišel s nápadem založit galerii ve svém dosavadním ateliéru, který sídlil v garáži. *Galerie Garáž* vznikla v roce 2012 a dodnes funguje jako experimentální prostor pro prezentaci současného umění založená na momentálních, časově a prostorově specifických činech tvořících jádro každé výstavy. V průběhu své činnosti se etablovala a vydobyla si pevné místo mezi nezávislými galerijními institucemi. Vojtěch Skácel uvádí, že jeho iniciativa

⁹⁷V bakalářském stupni studia

⁹⁸ Viz příloha Photogether

zavedení různých přednáškových cyklů se současnými umělci nebyla UTB nikdy kladně přijata. O předpřipravený program tohoto typu neměla škola zájem.⁹⁹ V tomto směru jediným úspěchem bylo představení Lucie Sýkorové v rámci volitelného předmětu Přednáška externího odborníka, kde kurátorka a teoretička umění představila svůj projekt *Action Galleries*¹⁰⁰. Problémem je, že zmíněný předmět si zpravidla zapisují studenti za účelem snadného zisku kreditů a současně program přednášek není nijak propagován mezi studenty, kteří jej zapsaní nemají. Výsledkem je mnohdy nezaujaté, otrávené publikum vyčkávající na oběžný formulář, ve kterém si každý zaznačí svoji účast.

Zdánlivý obrat současného přístupu univerzity, který popírá umělecký aspekt nabízených oborů, tvoří nově založená¹⁰¹ galerie *G18*. Vzniklá improvizacími postupy v nové budově univerzity, kde aktuálně sídlí Fakulta humanitních studií. Prostor nebyl původně koncipován jako výstavní a k tomuto účelu byl přizpůsoben až po dokončení architektonického záměru. Výsledný dojem naplňuje spíše představy o profesionálním showroomu¹⁰² nežli studentské galerii. To souvisí s adekvátní prezentací fakulty, která se zaměřuje především na marketing a design. Postoj k současnému volnému umění v tomto prostředí vzniká jen letnými náznaky, stejně tak jako vzájemnost a vztahy studentů napříč ateliéry. Ovšem je nutné přiznat, že galerie funguje pouze krátce a její podíl na zdejšímu dění bude možné objektivně hodnotit až po delším působení. Předmětem současných výstav jsou primárně studentské práce, pokaždé sdružené konkrétním tématem. Do budoucna chce galerie upozorňovat na vazby mezi volným uměním a designem, a to prostřednictvím výstav zkušených autorů z tuzemska i ze zahraničí. Současně si klade za cíl vytvořit živý komunikační prostor, ve kterém se budou moct studenti scházet na území ležícím mimo jejich uzavřené ateliéry.¹⁰³

Galerii *Komnata* založil v letošním roce student Ateliéru skla Tomáš Krejčí spolu s Vojtěchem Skácelem v prostoru autobusové zastávky Zahradníková. Dominantním aspektem prostoru je čelní prosklení, které umožňuje přímou komunikaci s pasažéry městské hromadné dopravy i s ostatními účastníky živého provozu v tomto místě. Svými dispozicemi

⁹⁹ Viz. příloha P10: rozhovor s Vojtou Skácelem

¹⁰⁰ Projekt sdružuje nezávislé galerie vedené většinou umělci.

¹⁰¹ 2018

¹⁰² předváděcí místnost, tento typ prezentace volí designéřské obchody

¹⁰³ Viz. příloha P10: rozhovor s Evou Gartnerovou

se galerie řadí mezi nonstop galerie, které nikdy nezavírají. S tím souvisí i volba projektů, které jsou vybírány tak, aby v co největší míře na tento aspekt reagovaly. Všechny doposud představené výstavy bylo možné pohodlně shlédnout i v nočních hodinách díky osvětlení, které je vždy nedílnou součástí instalace. Provoz galerie není nijak spojen s ateliérem či univerzitou, ačkoli se nachází v její těsné blízkosti. Cílem iniciátorů je zasáhnout do života zlínských občanů programem zaměřeným na současné umění neomezující se pouze na zlínskou výtvarnou scénu. Působivý a neotřelý výstavní prostor si pro svou výstavu zvolila i letošní finalistka CJCH Kača Olivová. Ta je sama výraznou postavou na poli nezávislého uměleckého dění díky svým výstavám ve *VAK Gallery*, galerii *Kaluž* či své kurátorské činnosti v *Umakartu* a ve vlastní galerii *Krásá*¹⁰⁴.

14. Komnata, Výstava Kači Olivové, 2019

¹⁰⁴Galerie, která se nacházela na záchodcích brněnského kina ART. Zanikla v roce 2017 kvůli stále probíhající rekonstrukci prostor kina.

15. Photogether, Výstava Lucie Sekerkové, 2018

16. Photogether, Výstava a vystoupení Johany Novotné, 2018

17. Photogether, Shromáždění během úvodní řeči k výstavě Johan Novotné, 2018

4.1 Photogethergallery

Galerie vznikla v roce 2010 jako autorský projekt Evy Končalové, která ve spolupráci s dalšími studenty Ateliéru reklamní fotografie UTB ve Zlíně¹⁰⁵ usilovala, o vytvoření prostoru pro vlastní realizaci a aktivní zapojení do zlínského kulturního dění, které nebylo nijak živé. Současně se svými kolegy reagovala na konec Galerie 12, kterou z důvodu neúnosných finančních podmínek odmítla univerzita dále podporovat. Iničiátoři bojovali proti postoji školy, který Eva Končalová ve své práci komentuje slovy „nebyl žádný zájem na tom dát studentům prostor se realizovat“. V době kdy Pavlína Navrátilová objevila a zprostředkovala prostor bývalého bunkru zlínské Polikliniky, ve kterém galerie *Photogether* doposud sídlí, začaly se na ARF vzmáhat snahy o vytvoření vlastních ateliérových webových stránek. Tuto iniciativu vedl Jakub Skokan, který současně přišel s názvem *Photogether*. Název vystihoval sounáležitost a aktivní spolupráci studentů, která stála nejen za vznikem výstavních prostor. Grafickou úpravu webových stránek spolu s variabilním logo-

¹⁰⁵Pavlou Navrátilovou a Ondřejem Hruškou

typem navrhl student Ateliéru grafického designu Stanislav Tomšej. Už na počátku vyvolala galerie ve Zlíně pozitivní ohlasy a vzbudila zájem diváků. Program orientovaný na fotografii a rozšířený o prezentace umělecké tvorby ateliérů UTB, přednášky, koncerty, projekce či performance během prvního půl roku přilákal nečekané množství návštěvníků, především z řad studentů. Studentská kurátorská aktivita plně nezávislá na instituci školy vycházela z entuziasmu studentů. Výstavní prostory byly galerii poskytnuty za režijní náklady tvořené především úhradami za spotřebu energie a vody. Galerie byla občasně sponzorována vedoucím ateliéru. Výše příspěvků však nikdy nepokryla všechny náklady a ty se navíc v průběhu let výrazně snižovaly. Další finanční podporu získala galerie v průběhu let za poskytnutí prostor pro výstavy prezentující významné fotografické osobnosti ateliéru. Ty byly financovány ze školního grantu vypsánoho pedagožkou ARF¹⁰⁶ na výstavy prezentující významné fotografické osobnosti ateliéru. Nárazově dodnes přicházejí také příspěvky od dalších ateliérů a škol, které zde vystavují práce svých studentů.¹⁰⁷

Provoz galerie a tvorbu programu převzali po odchodu původních iniciátorů dva studenti Filip Beránek a Petr Willert, který *Photogether* spravuje dodnes již jako absolvent. Jeho absolutoriem a současným odchodem Beránka ztratila nová generace studentů přímý kontakt a vztah k tomuto prostoru. To způsobilo, že současní studenti si k němu jen těžko hledají cestu, a to i přes to, že jsou zde každoročně pořádány ateliérové výstavy klauzurních prací a někteří jedinci z řad studentů¹⁰⁸ se v této galerii stále angažují. Pravděpodobně více faktorů způsobuje narušování vazeb a mizející iniciativu studentů. Jedním z nich je introvertní povaha zainteresovaných osob, dalším pak aktuálně obecně platný jev působící v prostředí ateliéru Reklamní fotografie, vyznačující se nízkou motivací mimo povinnosti zadaní daného semestru. Další roli hraje i provozovatelova časová vyčerpání a touha představit širší spektrum uměleckých forem, pročež se v prostoru střídají externí nezávislí kurátoři¹⁰⁹ s vlastními projekty. Takovýto přístup přináší zpestření a zároveň zhuštění programu, ale současně činí program nepřehledným a nekontinuálním. Celkový rozpad vztahů

¹⁰⁶ Lucia Fišerová

¹⁰⁷KONČALOVÁ, Eva. *České nezávislé instituce věnující se současnému výtvarnému umění*. Zlín, 2011. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce Lucia Fišerová.

¹⁰⁸Matěj Skalický a já. Skalický je čerstvým absolventem magisterského studia, ale v galerii a na zlínské scéně se angažuje dodnes.

¹⁰⁹Lucie Šmerdová, Karolína Juřicová

na obou stranách a nemožnost proniknout do nepřehledného a neorganizovaného fungování galerie působí negativně na její provoz i na to, jak je vnímána veřejností.

Prostor bývalého krytu tvoří ideální místo k instalačním a tvůrčím experimentům. Téměř, každá práce ve zdejších specificky industriálním prostředí vynikne snadněji než v typické galerii typu white cube. Zároveň nabízí ve svých útrobách poklady, které tu odložili předchozí vystavující a studenti. Ty se dají často použít ke zpestření instalace klauzurní práce i obyčejné výstavy akvarelů. Právě velká rozloha a spletnost „bunkru“ jsou porovnání se zkoumanými galeriemi*¹¹⁰ opravdovou raritou. Není neobvyklé, že to, co jste si zde jednou zapomněli či odložili, uvidíte v novém kontextu ještě mnohokrát. Schopnost upotřebit jakýkoli prostředek ke zpestření a pozvednutí výsledného díla je ve studentském prostředí častá a nemálo užitečná věc.

Zmiňovaný program je tvořen z padesáti procent výstavami externích umělců a skupin. Jeho druhou polovinu tvoří výstavy absolventů, pedagogů, studentů ARF, případně jiných fakult. V poslední sezóně 2017/18 to byly *Tugedr in Photogether*, *ARF: Headshot*, Pavel Dias: *Tvář dostihua* Petr Willert: *Slum na Letné*. Z tohoto výčtu vyplývá, že počet akcí spojených se školou není nijak vysoký, přičemž jen polovina z nich se dá spojovat s oficiální prezentací ateliéru. Projekt *Tugerd* měl navázat na komunitní historii galerie a alespoň částečně propojit ateliéry FMK UTB. Šlo o doprovodnou akci koncertu pořádaného místní promotérskou skupinou *Patti Zóna*¹¹¹, která začala s *Photogetherem* aktivně spolupracovat. Cílem bylo vystavit videa podobného, sdělně abstraktního charakteru, která by dokreslovala atmosféru události a místa, a nevyžadovala klasický prezentační prostor ve formě promítacího sálu. Idea však částečně ztroskotala na absenci tohoto typu tvorby či nezájmu studentů napříč fakultou. Podařilo se získat jednu práci od studentky ateliéru Animované tvorby a další dvě od studentů Audiovizuální tvorby. Zbývající práce zajistili studenti fotografie. I přes zdánlivý neúspěch se podařilo spojit především studenty¹¹² ARF, kteří se tak zase po dlouhé době zapojili do dění galerie prostřednictvím vlastní volné tvorby, která přilákala diváky z řad zbývajících spolužáků. Tradiční výstavu klauzurních prací, tentokrát představenou pod názvem *ARF: Headshot*, mají každoročně pod taktovkou studenti prvního ročníku

¹¹⁰ Z 3. kapitoly této práce

¹¹¹ Matěj Brož a Marie Ligočká

¹¹² Vystavující: Karolína Brabcová, Daniel Trögler, Matěj Skalický, Valeria Recmanová, Alex Volfová, Oleksandr Tymkanych, Filip Zobač, Adam Kencki. Kurátor: Elsa Rauerová

magisterského studia. Společným tématem vycházejícím z nadcházejícího *Zlín design weeku* byla HRA. Podobu výsledné instalace měli na starost studenti jakožto vedoucí klauzurních projektů. Výstava neumožňuje větší počet kurátorských zásahů, neboť množství studentských prací pokryje spolehlivě téměř každý volný kout galerie. Současně málokterý student má jasnou představu o své práci s dostatečným předstihem a vše se tak obvykle plánuje a instaluje poslední chvílí. Výstavou *Tvář dostihu* se mohli návštěvníci a studenti seznámit s oceňovaným souborem kmenového pedagoga ateliéru Pavla Diase. Absolvent a galerista Petr Willert představil svoji aktuální fotografickou tvorbu věnovanou improvizovaným přístřeškům pod názvem *Slum na Letné*.

4.2 Díky moc

Projekt Díky moc vytvořila v roce 2016 skupina studentů ateliéru Reklamní fotografie Univerzity Tomáše Bati s cílem zvýšit povědomí o práci jejich spolužáků v rámci ateliéru. Výstavní, nebo lépe vernisážový, projekt funguje jako štafeta, kterou dříve předával poslední vystavující dle vlastního uvážení dalšímu v pořadí, stejně jako tomu je například v *Galerii NF*. Princip volení si svého nástupce přestal brzy fungovat a nahradilo jej losování. Vylosovaný student má povinnost v co nejkratším čase připravit za pomoci kurátora vernisáž uceleného souboru či komplexního díla.

Pravidla projektu:

Do slosování je automaticky zapojen každý student Ateliéru reklamní fotografie, který se účastní vernisáže. V průběhu vernisáže se zapíše jména přítomných a ti, kteří nechtějí být zařazeni, se musí dopředu ohlásit kurátorovi. Vylosovaný student se stává „černým Petrem“. Způsob losování není ustálen, je možné použít klobouk s lístečky, „fľašku“ či jakoukoli jinou dostupnou metodu.

1. Černý Petr má dva týdny od svého zvolení na realizaci výstavy, tato doba se může prodloužit o týden, pokud je to nezbytné.
2. Kurátorem projektu je Elsa Rauerová, Černý Petr si však může vybrat vlastního kurátora.
3. Grafickou podobu plakátů obvykle zajišťuje Bianka Chládeková.
4. Výstava se nesmí zopakovat dvakrát po sobě na stejném místě.
5. Výstava semůže uskutečnit v soukromém bytě, ve škole či ve veřejném prostoru. Je však třeba dbát zákonů.

6. Výstava nemusí být fotografická, Černý Petr má plnou moc nad vzhledem vernisáže, avšak musí konzultovat s kurátorem.
7. Černý Petr si všechny výdaje hradí sám.¹¹³

Zcela v souladu s uzavřeností a neschopností ateliéru se prezentovat široké veřejnosti funguje Díky moc především na bázi komunitního setkávání. Spíše než k VIP akcím by se daly vernisáže přirovnat k undergroundovým projektům vznikajícím od dob normalizace napříč republikou mimo hlavní uměleckou scénu. Jde primárně o touhu se setkávat, diskutovat a reflektovat s tvůrčími počiny členů komunity, která, ačkoli je většinově tvořená studenty ARF, je otevřena nově příchozím. Někteří z nich jsou věrnými návštěvníky akcí i nositeli jedné z pořadových římských číslic označujících jejich vlastní výstavu Díky moc. Podobně jako vznikla galerie *Photogether*, vznikl a funguje tento štafetový projekt z přirozené potřeby vystavovat. Jde o podstatnou součást tvůrčího procesu umožňující autorovi rekontextualizovat a konfrontovat vlastní dílo s reálným prostředím v konkrétním čase a prostoru. Především v době digitálních technologií zůstává mnoho slibných projektů ve virtuální podobě, která nepřináší stejné možnosti jako existence v hmotném prostoru. Současně všechny doposud uspořádané vernisáže proběhly v negalerijních prostorách, aby tak umocnily fakt, že tvorba je neoddelitelnou součástí života studentů. Privátní prostory navíc mohou o autorovi prozradit víc věcí než samotné jeho dílo.¹¹⁴

První vernisáž proběhla ve spolupráci tehdejších studentů magisterského studia. Matěj Skalický vystavil svůj stěžejní soubor s názvem Sedět u ohně a kouřit. Téhož roku jej vystavoval v galerii Fiducia v Ostravě pod kurátorským vedením Lucie Fišerové. Soubor fotografií etablovaný prostřednictvím renomované galerie působil stejně tak relevantně v prostředí studentského bytu. Tímto aktem byla odstartována a posvěcena nadcházející iniciativa Díky moc. Různorodost přístupů a zájmů jednotlivých studentů ARF potvrdil hned při druhé „vernisáži“ Tomáš Heřmánek, který při této příležitosti uspořádal „lanparty“¹¹⁵. Všichni účastníci akce si museli přinést notebook a před zahájením nainstalovat jednotnou verzi hry

¹¹³*Díky moc*[online]. [cit. 2019-05-09]. Dostupné z: <https://dikymoc.tumblr.com/hej>

¹¹⁴ Viz. příloha Bytové galerie

¹¹⁵LAN party je společenská akce trvající zpravidla několik hodin až dní. Její návštěvníci propojí své přístroje za pomoci počítačové sítě LAN, díky které mohou společně hrát počítačové hry určené pro více hráčů.

Counter Strike**¹¹⁶. Samotná vernisáž pak probíhala virtuálně v digitálně replikovaném prostředí budovy U4 UTB. Během soubojů mohli návštěvníci/hráči sledovat Autorovy fotografie zavěšené na zdech. Ve chvílích krátkého příměří bylo možné zúčastnit se hromadné prohlídky prostor s autorovým výkladem kvýstavě. V případě, že se účastníkům fotografie znelíbila, mohla být odstraněna ze souboru jedním dobře mířeným výstřelem.

Projekt během posledních let rozšířil svůj potenciál, od prezentace v rámci ateliéru se začal dostávat k mezi-ateliérovým přesahům. Zprvu šlo pouze o návštěvníky, ale postupem času někteří z nich převzali vernisážovou štafetu. Žánr fotografie překračovali již studenti ARF, ale až mezioborové setkávání poukázalo na větší nedostatky vně ateliéru. Touha po lepší provázanosti, povědomí a spolupráci uvnitř ateliéru přerůstá v celofakultní prezentaci. Splnění požadavku na zlepšení interpersonální komunikace a jejich překročení v rámci univerzity však přestává dostačovat i nyní. Fungování projektu Díky moc současně přispívá k zajištění undergroundového, ale relevantního výstavního dění, kterým studenti aktivně utvářejí protipól oficiálních výstav pořádaných ateliérem. Ty opakovaně představují práce dávno odešlých absolventů, jejichž tvorba je stejně tak prověřená, jako neaktuální. Do budoucna by měl projekt usilovat o lepší komunikaci s veřejností a efektivnější propagaci. Cílem by mělo být utváření reálného, aktuálního obrazu a směřování Ateliéru reklamní fotografie. Napříč českými fotografickými ateliéry je ARF povětšinou vnímán jako aparát s dokonalou technickou průpravou, ale nevalnou znalostí a zájmem o umění a volnou fotografii. Je otázkou, zda může studentský nezávislý projekt nahradit funkce, které sama domovská instituce není schopna plnit. Z příkladů sledovaných galerií z druhé kapitoly vyplývá, že jejich fungování se mnohdy alespoň nepřímo podílí na obrazu instituce, jež reprezentují. Studentské iniciativy ale nemohou zastávat primární reprezentativní roli, jež jinak přísluší univerzitě a ateliérům. Vzhledem k poměrům, které momentálně panují na ARF a celé UTB, je jakákoli snaha prezentovat se a fungovat na poli volného výtvarného umění jako boj s větrnými mlýny. Je zřejmé, že Ateliér reklamní fotografie potřebuje prodělat zásadní změny. V budoucnu je třeba zajistit kontinuitu směřování ateliéru a jeho ucelenou jednoznačnou prezentaci.

¹¹⁶Counter Strike je počítačová hra, tzv. střílečka, umožňující zapojení většího počtu hráčů, kteří z pozice první osoby spolupracují, nebo bojují proti sobě rozdělení do teroristického a policejného oddílu.

18. Díky moc XI., Losování, 2018

19. Díky moc I, Matěj Skalický, 2016

4.3 Další nezávislé iniciativy

Jednou z tradičních výstavních aktivit studentů je účast na *Pokojích*, přehlídce studentského umění konané každoročně v Praze. Projekt, který bude na přehlídce realizován, vymýšlejí a realizují téměř vždy studenti. Za poslední čtyři roky se podařila nasbírat dostatek entuziasmu a angažovaných studentů pouze dvakrát. V roce 2017 byla účast iniciována studentem Matějem Chrenkou. Primární částí výtvarného projevu byla performance uspořádaná v době vernisáže. Pět studentů se neorganizovaně procházelo po areálu Pokojů a v nestřežených chvílích odhalovalo fotografie umístěné na vlastním, téměř holém těle, které byly jinak ukryty pod kabátem či pláštěm. Osobní mobilní galerie měla reprezentovat ostych z prezentace vlastní tvorby, která se dá přirovnat k veřejnému odhalování. Nejistota a strach z kritiky provází veřejnou konfrontaci mnoha studentů umění, na což jsme¹¹⁷ chtěli jako autoři projektu poukázat. Instalace v přiděleném pokoji byla zaměřena na aspekty provázející umělce při honbě za úspěchem, ten zde byl reprezentován zavěšenou dolarovou ban-

¹¹⁷ Matěj Chrenka a já

kovkou na rybářském háčku a kovovými mincemi rozesetými na podlaze. Plocha podlahy byla rovnoměrně pokryta pastmi na myši symbolizujícími nástrahy a strasti uměleckého provozu. Samotní studenti usilující o post váženého umělce na sebe vzali při této příležitosti podobu much rozmístěných po stěnách místnosti.¹¹⁸ Performance studentů vyvolala řadu velmi pozitivních ohlasů, z nichž některé se objevily i v internetových zpravodajích. V minulém roce jsem na jednotné téma ozvěny, vytvořila projekt, jehož cílem bylo zapojení se do živého děje instalačního procesu Pokojů. Právě atmosféru, která panuje během činorodého snažení tak velkého množství studentů umění na jednom místě je možné považovat za nejpodstatnější prvek této události. Projekt ARF nazvaný Photogether, probíhal během nejrušnějších dnů instalace. Každý student měl volnost v tom, jak zde bude pracovat, či vytvoří reportážní soubor, zaměří se na vzniklá zátiší v pokojích, či se bude věnovat pořizování portrétů studentů z ostatních ateliérů. Nashromážděné fotografie byly použity k pokrytí stěn přiděleného pokoje.

Kromě zmiňované galerie *Photogether* vznikla v roce 2017 také galerie z iniciativy jednoho ze studentů, který přibližně rok a půl provozoval ve vlastním privátním podnikání. *Galerie Mostní 1927* byla založena Adamem Kenckim, jenž ji během svého poměrně krátkého působení na ARF propůjčoval především k vernisážím *Díky moc* a dalším výstavám primárně zdejších studentů. Výstavní prostor představoval sklep, případně zahradu jednoho z Baťových domků v ulici Mostní. Iniciátor galerie, který současně stál při zrodu projektu *Díky moc*, usiloval o podnícení lokálního uměleckého dění, přičemž rezignoval na kurátorské zásahy do instalací autorů. Příjemný neformální prostor obohacený o možnost nahlédnout do nitra typické zlínské architektury si za dobu své existence získal řadu věrných návštěvníků.

Mimo studentské aktivity se do výstavních projektů pouští i někteří z pedagogů. Konkrétně Lucia Fišerová, která například v roce 2017 na žádost studentů kurátorsky zpracovala jejich skupinovou výstavu *Ylín* ve zdejší galerii *Kabinet T*. Tématem vybraných prací byl „banální Zlín“, který měl reflektovat pohled studentů na město, ve kterém se denně pohybují, a to bez zažitých klišé, kterých se běžně užívá k zobrazování tohoto města. Výstava nebyla nijak oficiálně iniciována ani zaštitěna ateliérem a práce na ní byla aktem entuziasmu ze strany Lucie Fišerové, která studenty podporuje ve volné tvorbě nezávisle na jejich zadáních.

¹¹⁸Fotografie much umístěných na kulatých nálepkách patří k tvorbě Matěje Skalického.

Další výraznou osobností v rámci podpory zdejšího tvůrčího dění je Michal Reichstätter, který v tomto roce inicioval výstavu v brněnské galerii *Schrott*, vycházející z posledních klauzurních prací ateliéru. Výstava *Jak se svítí šunka* vycházela z původní prezentace klauzur, která proběhla v galerii *Photogether*. Název měl podle studentů čtvrtého ročníku poukazovat na paradox mezi zavádějícím názvem ateliéru a skutečnými pracemi studentů, z nichž žádná nesplňuje požadavek na komerční fotografické dílo. Výběr z prací učinili sami studenti a následná podoba instalace a doprovodného programu vzešla ze vzájemné spolupráce s Michalem Reichstätterem. Není jisté, zda je výstavu, která vznikla z ateliérových prací a byla iniciována jedním z pedagogů, možné považovat za nezávislou. V situaci, kdy vedoucí ateliéru výstavu podpořil finančně a navíc zajistil část doprovodného programu se svým fotografickým workshopem o svícení a fotografii jídla, se pravděpodobně už nedá hovořit o zcela nezávislé události. I přesto že všichni zúčastnění pracovali nad rámec svých povinností.

20. Díky moc VI, Vendula Burgrová v galerii Mostní 1927,2017

21. Díky moc VI. Výstava Venduly Burgrové, 2017

22. Kabinet T, Ylín, 2017

4.4 Vyhodnocení nezávislých aktivit ARF

Situaci v rámci ateliérového nezávislého dění je možné vnímat jako reakci na nedostatek prezentační výstavní aktivity ze strany vedení a současně jako boj s mnohdy pro studenty nepochopitelnou náplní studia. Je zřejmé, že živá aktivita nad rámec povinností a touha po větším kontaktu se současnou uměleckou scénou tu je, ačkoli je jejími iniciátory pouze hrstka z jinak početné skupiny studentů. Malý zájem ze strany studentů může být zapříčiněn nedostatkem příležitostí ze strany univerzity pro vzdělávání se v oblasti současného umění, často projevanou lhostejností vedení či zavádějící sebe prezentací ateliéru Reklamní fotografie, která láká lidi usilující o kariéru reklamních fotografů. Většina z nich se zaměřuje primárně na splnění zadání, případně shánění zakázek a kontaktů užitečných pro budoucí kariéru komerčního fotografa. Spojení studentů, kteří primárně inklinují k volné tvorbě, a těch, kteří naopak vidí ve fotografii svoji budoucí obživu, může vést v ideálním případě ke vzájemnému obohacení. Ovšem náplň výuky, která se ocitá na pomezí dvou přístupů, může být pro studenty matoucí a ve své současné podobě nevyhovuje ani jedné ze skupin studentů.

U většiny výstavních aktivit je zřejmá absence důrazu na komunikaci z veřejností. Jde o nedostatek, který provází *Photogether* i *Díky moc*. Oproti sledovaným galeriím v třetí kapitole, je zřejmá neorganizovanost *Photogetheru*, která je částečně způsobena zpřetrhanými vazbami mezi institucí a ateliérem a následným nedostatkem iniciátorů, jež by se věnovali propagaci. V rámci *Pokojů* se ukázalo, že je nedostatek studentů, kteří by se aktivně podíleli na jejich plánování. Ti, kteří se pak následně zapojí do již vzniklého projektu, jsou mnohdy nespokojeni s jeho podobou a tím pádem nevynakládají přehnané úsilí k jeho realizaci.

Nezávislé aktivity studentů a některých pedagogů představují téměř bez výjimky jediné výstavně kurátorské snahy, které se v rámci ateliéru Reklamní fotografie aktuálně odehrávají. Je to z části způsobeno absencí aktivních osobností v rámci doktorského denního studia. Většina absolventů se nechce dále uvazovat k ateliéru a sloužit jeho zájmům. Jedním z důvodů je i nízké ohodnocení, touha po vlastní nezávislé kariéře, či nashromážděné negativní emoce vůči univerzitě a ateliéru. Dalším faktorem ovlivňujícím skomírající dění je pohodlnost mnoha pedagogů, kteří aktivně neusilují o tvorbu výstav. Dá se říct, že hlavním problémem je nedostatek spolupráce mezi studenty a kantory, která by vyústila ve smysluplné prezentování ARF.

ZÁVĚR

Cílem mé práce bylo objevení principů fungování nezávislých školních galerií a určení míry jejich provázanosti s domovskou institucí. Díky ozřejmení základních pojmů, nastínění vývoje nezávislých galerií a jejich současných forem jsem mohla ve třetí kapitole aplikovat klíč, podle něhož byly jako opravdu nezávislé určeny ty projekty, které vykazovaly autonomii v rámci tvorby výstavního programu. Kurátorská činnost je v těchto galeriích často oproštěna od zásahů do podoby výstav, ale současně rozšířena o instalační, organizační, propagační a fotografické práce. Zjistila jsem, že část univerzit finančně podporuje galerie svých studentů, aniž by jakkoli zasahovala do jejich provozu, což považuji za jeden z nejzajímavějších poznatků své práce. Jak jsem dále zjistila, je tento typ galerií vyňat ze zájmů teoretičky Lenky Sýkorové, která se od přelomu tohoto století věnuje mapování nezávislých galerií v České republice a na Slovensku. Ačkoli došlo ke kontaktu mezi zmiňovanou teoretičkou umění a provozovatelem zlínského *Photogetheru*, nebyla galerie do projektu *Action Galleries* zařazena. Pravděpodobně galerie neprošla požadavky na nezávislý projekt, což je vzhledem k jejímu stále existujícímu ideologickému i finančnímu propojení s ARF pochopitelné. Přesto v tomto příkladu vidím smysluplnost své práce, která svým způsobem vyplňuje mezery mezi již zmapovanými body nezávislé galerijní scény.

Galerie, zkoumané v rámci třetí kapitoly, byly objeveny prostřednictvím jejich internetové prezentace. Jejich výběr byl doplněn na základě doporučení oslovených kurátorů a zaměstnanců škol. Hledání nezávislých studentských iniciativ bylo náročné z důvodu jejich obvykle špatné komunikace s veřejností i z toho důvodu, že se mnohdy ke svému vztahu vůči univerzitě nijak nehlásí. V letošním roce se tématu studentských galerií z různých pohledů věnují další čtyři studenti *Univerzity Tomáše Bati*, a to v rámci oboru *Marketingových komunikací*. Konkrétně se jedná o Gabrielu Blažkovou, Romanu Danišovou, Lenku Sršňovou a Ondřej Šuláka. Týmž tématem zkoumaným i mimo tuzemskou galerijní scénu se ve své disertační práci zabývá i současná doktorandka Eva Gartnerová. Za účelem lepší provázanosti studentských galerií vytvořila v tomto roce internetovou platformu (universitygalleries.eu) umožňující jejich propojení v rámci celé Evropy.

V poslední kapitole jsem podala výčet současných nezávislých kurátorských aktivit na ateliéru Reklamní fotografie. Z důvodu mé angažovanosti na většině z nich jsem mohla rozkrýt jejich institucionální provázanost. Odhalila jsem, že za většinou projektů stojí vždy jen hrstka iniciátorů, která oživuje dění napříč zaběhlými stereotypy. Aktivita studentů je částečně reakcí na nespokojenost s daným stavem, který ani v rámci celé fakulty nenabízí mnoho podnětů na poli současného výtvarného umění.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

MARKOVÁ, Klodyda a Eva HEŘMANOVÁ. *Site specific art* [online]. 7. 4. 2013 [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: http://www.artslexikon.cz//index.php?title=Site_specific_art

TOMEK, Miroslav. *DIY aneb Udělej si sám* [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/diy-aneb-udelej-si-sam-projevem-teto-kultury-neni-jen-kutilstvi-6234057>

Labyrint revue. Praha: Divus, 2006(19-20). ISSN 1210-6887.

SÝKOROVÁ, Lenka. *Konečně spolu: česká nezávislá galerijní scéna 1990-2011*. Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011. ISBN 978-80-7414-419-6.

KORECKÝ, David, ed. *Médium kurátor: role kurátora v současném českém umění*. Praha: Agite/Fra ve spolupráci s VŠUP Praha, 2009. ISBN 978-80-86603-51-3.

SÝKOROVÁ, Lenka. *Nezávislé kurátorství ve volném čase: nezávislý kurátor a umělec-kurátor na české vizuální scéně 2000-2016*. Ústí nad Labem: Fakulta umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně, 2016. ISBN 978-80-7561-028-7.

PACHMANOVÁ, Martina. *KDO JE TO KURÁTOR/KA?: O tlumočnických umění a jejich dialogu s veřejností. A2* [online]. 2007(39) [cit. 2019-05-07]. ISSN 1803-6635. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2007/39/kdo-je-to-kuratorka>

HORÁK, Jan, HORÁK, Ondřej, ed. *Místa počínů: historie výstavních prostorů u nás od 19. st. po současnost*. Praha: Komunikační prostor Školská 28, 2010. ISBN 978-80-254-8775-4.

FIŠEROVÁ, Lucia. *Moja kultúra: Slovenská nová vlna vo fotografii 80. rokov*. Zlín, 2012. Disertace. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně.

VESELKOVÁ, Ivana. *Galerie NF: Nemáme funkci kurátora* [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/galerie-nf-nemame-funkci-kuratora-5277534>

PTÁČEK, Jiří. *Zutý Mánes* [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: http://www.actiongalleries.info/detail_galerie.php?l=cz&id=40

Galerie-drogerie Zlevněné zboží [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <http://vvp.avu.cz/archivy/archiv-instituci/179/?table=institute>

MARKÉTA, Lupníková. *Galerie, které nikdy nezavírají* [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <http://artikl.org/vizualni/galerie-ktere-nykdy-nezaviraji-vykladni-skrine-soucasneho-nekomercniho-umeni>

VAK [online]. [cit. 2019-05-07]. Dostupné z: <https://vak-gallery.tumblr.com/>

ŠTEFKOVÁ, Zuzana. *Umakart* [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z: <https://www.artlist.cz/prostory/umakart-107752/>

KLIMEŠOVÁ, Marie. *Jak přežít totalitu: Série přednášek o mimogalerijním vystavování* [online]. Praha, 15. 11. 2018 [cit. 2019-05-09]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/events/1722996984493805/>

CHLÁDEKOVÁ, Bianka. *Díky moc* [online]. [cit. 2019-05-09]. Dostupné z: <https://dikymoc.tumblr.com/hej>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

UTB	Univerzita Tomáše Bati
CJCH	Cena Jindřicha Chalupeckého
ARF	ateliér Reklamní fotografie
UTB	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
UMPRUM	Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze
FaVU	Fakulta výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně
UPOL	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem
AVU	Akademie výtvarných umění v Praze
AMU	Akademie múzických umění v Praze
FAMU	Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění v Praze
DIY	Do it yourself

SEZNAM OBRÁZKŮ

1. HAMPLOVÁ, Hana. *Symposium v Mutějovicích* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <http://www.artarchiv.cz/aktuality/paralelni-prostory-dokumentace-neoficialnich-vytvarnych-akci-80-let>
2. *Galerie Eskort* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <http://www.artarchiv.cz/aktuality/paralelni-prostory-dokumentace-neoficialnich-vytvarnych-akci-80-let>
3. *Galerie Kaluž* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: https://galeriekaluz.files.wordpress.com/2012/09/534912_294481263965919_923932520_n1.jpeg
4. *Galerie VAK* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: https://500px.com/vak_gallery
5. *NIKA* [online]. [cit. 2019-04-09]. <https://regina.rozhlas.cz/nika-mala-galerie-v-metru-7297571>
6. RAUEROVA, Elsa. *Artrafika*, 2019. Vlastní archiv
7. *Sklad MI* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/avuvpraze/photos/a.10159779611910074/10159779611985074/?type=1&theater>
8. *Světová I* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/svetova1/photos/a.240302129976955/240302183310283/?type=3&theater>
9. *Galerie Podlaha* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/galeriepodlaha/photos/a.2719613848064944/2719613441398318/?type=3&theater>
10. *Umakart* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://umakart.tumblr.com/post/179078269789/andreas>
11. *Billboard Gallery* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/billboartgallery/photos/a.216>
12. *Galerie 207* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <http://galerie207.blogspot.com/2008/12/alena-kotzmannov-spc-kotzmann-1997-2008.html>

12. RAUEROVÁ, Elsa. *Galerie UM: Výstava Lenky Glisníkové s Tani Nikuliny*, 2019. Vlastní archiv

13. RAUEROVÁ, Elsa. *Galrie AMU: Výstava Ekonomie sluchu*, 2019. Vlastní archiv

14. Komnata[online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/Komnatastreetgallery/photos/a.2100418559979870/2313136898708034/?type=3&theater>

15. Photogether[online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/photogethergallery>

16. Photogether [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/photogethergallery>

17. Photogether[online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/photogethergallery>

18. HEŘMÁNEK, Tomáš. *Díky moc XI.: Losování*, 2018. Vlastní archiv

19. HEŘMÁNEK, Tomáš. *Díky moc I, Matěj Skalický*, 2016. Vlastní archiv

20. HEŘMÁNEK, Tomáš. *Díky moc VI, Vendula Burgrová*, 2017. Vlastní archiv

21. HEŘMÁNEK, Tomáš. *Díky moc VI. Výstava Venduly Burgrové*, 2017. Vlastní archiv

22. Kabinet T[online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/galerie.kabinett.3/photos/p.108>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P 1: UM

Příloha P 2: ARTRAFIKA

Příloha P 3: SVĚTOVÁ 1

Příloha P 4: NIKA

Příloha P 5: SKLAD M1

Příloha P 6: UMAKART

Příloha P 7: BILLBOARD GALLERY

Příloha P 8: KORIDOR

Příloha P 9: MONOMACH

Příloha P 10: DVD

- rozhovor s Marií Meixnerovou
- rozhovor s Blankou Čermákovou
- rozhovor s Filipem Zatloukalem
- rozhovor s Petrem Krátkým
- rozhovor s Adamem Frkem
- rozhovor s Petrem Willertem
- rozhovor s Tomášem Krejčím
- rozhovor s Vojtou Skácelem
- rozhovor s Evou Garnerovou

PŘÍLOHA P 1: UM

1. Vzhledem k tomu, že se jedná o školní galerii, spolupracujeme ve většině případech se studenty a pedagogy, kteří nejsou jen v roli vystavujících. Např. grafické návrhy pozvánek, plakátů, katalogů, transparentů či pořizování fotodokumentace vycházejí vždy od samotných studentů grafických ateliérů. Stejně tak i na architektonickém návrhu a způsobu instalace se velkou měrou podílejí studenti školy ve spolupráci s profesionálními kurátory výstav. Tímto aktivním zapojením do běžného výstavního provozu získávají studenti neocenitelné zkušenosti, které budou moci zúročit ve svém profesionálním životě.

2. Každý vystavující si volí kurátora sám, především z řad studentů či absolventů Katedry teorie a dějin umění na UMPRUM.

3. Provoz Galerie UM je financován převážně z provozu školy, dále je spolufinancován grantem hl. m. Prahy. Některé výstavy jsou podpořeny i soukromými firmami, převážně však formou materiálového plnění.

4. Výstavní program je sestavován z výstavních projektů, které byly vybrány výstavní komisí UMPRUM na základě otevřeného open callu. Open call se vyhlašuje 2 x ročně, na jaře a na podzim.

5. Od samotného založení Galerie UM se VŠUP snaží zaměřovat na mladé výtvarníky a kurátory, kteří představují tvůrčí potenciál pro následující desetiletí. Možnost experimentu a hledání generační platformy, kterou škola umožňuje, je značným přínosem nejen pro konfrontaci a názorové třibení výtvarníků začínajících svou profesní dráhu, nýbrž také pro školu samotnou, což je také jeden z důvodů, aby byl prostor Galerie UM poskytován mladým umělcům. Na druhé straně nechce Galerie UM sloužit pouze jako experiment, ale současně také jako výstavní prostor, jež má jasnou a definovanou vazbu ke škole samotné. Tato vazba je zřejmá z činností, které s chodem galerie úzce souvisejí.

Výstavní program Galerie UM je záměrně koncipován tak, aby vedle prezentace prací mladých výtvarníků byl dán též prostor zavedeným umělcům, pedagogům a dalším profesionálním výtvarníkům. Díky tomu se Galerie UM stává otevřeným výstavním prostorem, na jehož půdě se mohou setkávat, konfrontovat a vzájemně obohacovat různé generace výtvarníků. Výstavní činnost ve školní galerii zachovává stávající poměr mezi historicky zaměřenými projekty a výstavami současného umění, a rovněž odráží mezioborové zaměření školy na výstavy volného a užitého umění. V dramaturgickém plánu je proto kladen důraz na takovou prezentaci tvůrčí činnosti, která zaručuje adekvátní vyvážení mezi volným uměním, designem/intermedií a architekturou. Výstavní program v Galerii UM reflektuje aktuální problémy vizuální kultury a podílejí se na ní jak řádní pedagogové školy, tak externí spolupracovníci – kurátoři, umělci či historikové umění. Podobné aktivity se nabízejí zvláště s ohledem na nové studijní programy v oblastech vizuálních studií a historie a teorie designu a intermedií (poslední z nich se vzhledem k rychle se rozvíjejícím novým technologiím jeví jako zvláště důležitá) a na připravované založení badatelského pracoviště VŠUP.

6. Rok dopředu.

7. V průběhu roku se v Galerii UM realizuje cca 10 výstav v časovém intervalu cca měsíc a půl. Ke každé výstavě je uspořádána vernisáž.

8. Galerie UM má 115 m². Umístěna je v přízemí Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze, nám. Jana Palacha 80. Půdorys prostoru si můžete prohlédnout na www.umprum.cz/GalerieUM

9. Na výstavních projektech spolupracujeme jak s tuzemskými tak zahraničními školami a institucemi, jako příklad můžu uvést výstavu Akademické platformy výpočetního navrhování, která se konala v Galerii UM v roce 2017, více o výstavě zde <https://www.umprum.cz/web/cs/galerie-um/akademicke-platformy-vypocetniho-navrhovani-6000>

10. Výstavy jsou ve většině případech připraveny přímo pro prostor Galerie UM.

11. Ano, UMPRUM dále provozuje Galerii Niku, Galerii 207. Ateliéry školy si dále organizují vlastní ateliérové výstavy v externích prostorách nejen v ČR, ale také v zahraničí.

Šárka Váňová

PŘÍLOHA P 2: ARTRAFIKA

1. Jsme dva zakladatelé — Filip Zatloukal (VOŠG Hellichova, ateliér knižní grafiky) a Marcela Juříčková (VOŠG Hellichova, ateliér Fotografické tvorby a médií).

Nyní se nám po necelém roce a půl fungování podařilo se školou zorganizovat výstavu klauzurních prací. Doufáme, že na konci tohoto semestru budeme vystavovat znovu. Pedagogové se zapojují sporadicky, když je o to požádáme, ale jedná se v podstatě o neoficiální konzultace na které není během výuky čas. Zřejmě na škole není kapacita a finance spojovat pedagogy/školu se studenty.

2. Kurátorem jsem já — Filip Zatloukal, ale výstavy organizujeme a vystavující vybíráme v týmu a konzultujeme například s našimi známými z AVU.

3. Do financování se zatím (až na jednorázový příspěvek 1000 Kč od školy) nepodílí nikdo jiný než my sami. Snažíme se příspěvky na občerstvení pokrýt i část nájmu. Zbytek platím z brigád.

4. Kritéria výběru nejsou pevně daná. Samozřejmostí je určitá kvalita tvorby. Pak by se mělo jednat o studenta či absolventa umělecké školy. Ale také tím, že nejsme klasická galerie, je zde potřeba určitá míra zájmu na účasti a tvorbě programu.

5. Vystavujeme hlavně studenty nebo absolventy. Program galerie tvoří dále promítnání (hlavně studentských snímků), přednášky, workshopy (výtvarné kurzy, temná komora, knižní vazba, a další), malé art markety, blešáky, meetingy a podobně. Nesnažíme se jen vystavovat díla, ale zapojit i komunitu umělců a veřejnosti do volnočasových aktivit, které bych řekl jen tak někde nenajdou.

6. Vystavující vybíráme zhruba čtvrt až půl roku dopředu, měsíční konkrétní program je venku zhruba 1-2 měsíce předem, ale někdy se přidávají akce i v průběhu měsíce.

7. Každá výstava začíná vernisáží a zatím byla délka výstav zhruba měsíc.

8. Velikost cca 70m², lokalita: Letná (Art District 7 — Praha 7), v podstatě bytová galerie, v secesním činžáku - tři místnosti + kuchyňka, wc, sklad. Kapacita lidí cca 30.

9. V současné době je pro nás (možná trochu paradoxně) lepší spolupráce s Akademií výtvarných umění, oslovili nás i na účast v oslavách 220 let AVU, kdy se staneme jedním z jejich výstavních míst. Dále spolupracujeme s Art District 7, propagují nás na městských nástěnkách, v novinách Prahy 7 a podobně.

10. Tím že se jedná o specifický a členitý prostor, je míra site-specific i u "obyčejných obrazů" potřeba. Jsme rád, i když autor přesáhne rám a doplňuje výstavu přímo kresbou/malbou na stěnu. Navíc nyní nás čeká i sochařská výstava studenta AVU a myslím, že se můžeme těšit na pořádné site-specific :))

11. Myslím, že na celé škole se jedná o ojedinelý projekt. Což je v rámci finanční nákladnosti celkem pochopitelné. Možná kdyby se podobné projekty více podporovali a třeba skrze školu sháněli dotace, mohlo by to fungovat lépe. I když někteří studenti mají výhodu, že žijí u rodičů, přes to by to pro ně byla finanční zátěž a nehledě na časové vyčerpání (nejednou se mi stalo, že jsem nestíhal kresby do školy, protože jsem obíhal úřady/tvořil program,...)

Filip Zatloukal

PŘÍLOHA P 3: SVĚTOVÁ 1

1. Naše galerie zachovává pozici nezávislé instituce a nadále se i snaží zachovat tuto neutrální pozici. Odráží se to i ve vztahu k pedagogům a školám. Jsme otevřeni spolupráci jak s konkrétními školami, tak s pedagogy. Do takové míry, abychom si zachovali svoji neutralitu a hlavní slovo v programu galerie.
2. Roli kurátora zastávám já neboli Zai Xu. Jsem studentem Akademie výtvarných umění v Praze v ateliéru Tomáše Vaňka, Intermédia III. Můj vztah k ateliéru a ke škole by se dal nazvat slovem komplikovaný, to je ale očekávatelné vzhledem k mé pozici studenta, umělce, kurátora a galeristy.
3. V tuto chvíli je galerie financována privátně, dalo by se to nazvat i mecenášstvím, ale není to plnohodnotně úplně trefné. Teprve se rozjiždíme, učíme a zkoušíme. Připravujeme se, žádáme o granty a rozvádíme i další způsoby, jako je například crowdfunding.
4. Na druhý výstavní rok je sestavován program pomocí otevřené výzvy. Zkoušíme, jestli nám tato forma vyhovuje. Na výběr z přihlášek byla sestavena porota z týmu lidí, kteří pracují v galerii, a jednoho pozvaného hosta. Byla interně daná témata od kurátora a výběr probíhal formou diskuzí a finální rozhodnutí a seskupení učinil kurátor galerie.
5. Program galerie je prioritně zaměřen na mladé, na studenty a témata, s nimiž se potýkají.
6. Program se snažíme tvořit alespoň s předstihem půl roku. Nedaří se to vždy naplnit, takže se spousta věcí dělá stejně na poslední chvíli.
7. V tomto roce jsou výstavy a vernisáže každý měsíc. Na druhý výstavní rok se plánují čtyři výstavy s prodlouženou dobou výstavy, většími intervaly mezi nimi a s více propracovanou vernisáží i výstavou.
8. Galerie je umístěna na adrese Světova 523/1 18000 Praha 8. Je to bývalá kancelář a showroom. Galerie má dohromady cca 100m² s tím, že je rozdělena na 70m² jako hlavní výstavní prostor a 30m² jako vedlejší výstavní prostor/zázemí.
9. V tuto chvíli oficiálně nespolupracujeme s ostatními institucemi. Jsme otevřeni spolupracem, ale prozatím jsme na začátku dialogu.
10. Míra site-specific přístupu k instalaci výstav? U výstav je vyžadována pokud možno co největší míra site-specific. Samozřejmě záleží na více faktorech.
11. Jsem si vědom a pravidelně se o nich diskutuje v ateliéru.

Zai Xu

PŘÍLOHA P 4: NIKA

1. Zakladatelkou galerie je Tereza Jindrová, bývalá studentka Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze. Která prostor získala a následně zde založila galerii NIKA – jednalo se tedy primárně o projekt vzniklý ze studentské iniciativy. V tuto chvíli je galerie spravována vždy dvojicí studentů z katedry teorie a dějin umění, kteří zajišťují roční provoz. Role pedagogů je přitom nulová. Výstavní prostor je určen hlavně studentům UMPRUM. V letních měsících galerii otevíráme i pro studenty ostatních uměleckých škol, tradičně AVU a FAMU. Letos jsme navázali spolupráci s 8SMIČKOU. Díky této spolupráci jsme oslovili studenty uměleckých škol na Vysočině a otevřeli NIKU i mimopražské scéně.
2. Kurátory jsou dvě studentky navazujícího magisterského studia Teorie a dějiny moderního a současného umění Alice Vítková a Kamila Huptychová. Kurátorská pozice se předává v rámci oboru vždy po roce působení dalším dvěma studentům/tkám.
3. Galerie je financována z rozpočtu UMPRUM.
4. Každý rok je vypsán open call, do kterého se mohou přihlašovat všichni studenti UMPRUM se svými projekty. Při výběru se snažíme dávat velký důraz na kvalitu a pestrost jednotlivých projektů, ale také na pestrost zastoupených ateliérů.
5. Program je zaměřen na studentské práce. Žánrově se nevymezujeme.
6. Program je sestavován vždy od ledna do prosince – každý měsíc jedna výstava. Open call pro nadcházející rok je vyhlašován v říjnu s uzavírkou v polovině listopadu. Nad zaslánými projekty se schází vždy dvojice současných kurátorů a dvojice nastupujících kurátorů, kteří společně vybírají.
7. Každý měsíc jedna výstava. Samotná výstava pak trvá 3–4 týdny.
8. NIKA se nachází ve vestibulu metra Karlovo náměstí, zhruba pod pomníkem Františka Palackého. Jedná se o vitrínu ve tvaru kapsle. Rozměrově výška cca 3 metry, šířka cca 1,5 metru a hloubka cca 1 metr.
9. V minulosti probíhala spolupráce s AVU, FAMU, v současné době s 8SMIČKOU a v budoucnu s uměleckými školami z Vysočiny (zatím probíhá open call).
10. Při realizacích necháváme umělcům volnou ruku. Velké množství pracuje se specifičností prostoru galerie NIKA ve svých projektech již od počátku.
11. Galerie UM, Galerie 207, H2 – výstavní prostory spadající pod UMPRUM.

Alice Vítková

PŘÍLOHA P 5: SKLAD M1

1. Vedení galerie se sestává a doposud vždy sestávalo ze studentů AVU. Založili ji studenti ateliéru Malba 1 a během své stáže v tomto ateliéru jsem vedení převzal já - všichni zakládající členové byli totiž na stážích jinde a neměli zájem. Galerie v tu chvíli měla za sebou asi tři výstavy a bylo mi líto, že by její potenciál vyšuměl. V průběhu roku jsem prakticky vlastnoručně připravil asi šest výstav, naučil se něco o propagaci, s pomocí pár lidí zevnitř i zvenčí upravil prostor a vytvořil něco jako vizuál. Vedení školy či ateliéru M1 má na provozu galerie minimální nebo žádný vliv. Jde čistě o studentský projekt, který slouží jako příležitost poskytnutá nám, studentům, k tomu vyzkoušet si přípravu a produkci výstav ve specifickém prostoru. Program sestavujeme tak, aby byl recipročně zajímavý jak pro studenty z AVU, kteří mohou galerii navštěvovat, tak pro vystavující. Momentálně jsem na dobu své stáže předal vedení galerie a dohled nad přípravou výstav do rukou Hanky Kuklíkové, spolužačky z ateliéru Grafika 2. Ta spolu se sochařem Matějem Liškou a grafikem Matějem Martincem odvádí, myslím, skvělou práci a realizuje vlastní nápady, kam galerii jako instituci posunout. Nechávám jim víceméně volnou ruku a snažím se být jen něco jako "kontrola kvality" na dálku. Tedy nechci, aby vystavovali něco, co by mi přišlo vyloženě pitomé.

2. Je to vlastně ošemetné, protože prostor je vážně malý a je tak obtížné se pasovat do role kurátorů. Pokud by se tím slovem myslela osoba, která se stará o dramaturgii výstavního programu, tak určitě já a v tuhle chvíli i Hanka Kuklíková s Matějem Liškou. Ale pokud jde o instalaci výstav, jde většinou o spolupráci, případně čistě samostatnou práci vystavujících, kteří si zkusí být kurátory sami sobě, my jen poskytujeme zpětnou vazbu.

3. Velmi dlouho byl provoz financován z vlastních kapes - buď mojí, nebo vystavujících umělců. V několika případech nám nějaké prostředky poskytl Robert Šalanda z financí ateliéru Malba 1. Momentálně máme grant od Akademie výtvarných umění, který nám umožňuje uskutečňovat velkorysejší výstavní projekty, zaplatit účinnější propagaci a v neposlední řadě lákavější občerstvení na vernisáži.

4. Program sestavuji/sestavujeme trochu podle toho "co nás cvrnklo do nosu." Mezi moje osobní, hlavní kritéria patří to, že vidím kvalitní práci mladého, začínajícího a talentovaného umělce (či umělkyně), jehož další tvorbu by mě vážně těšilo vystavit. Podporuji ale především takové lidi, kteří často sami příležitost vystavovat nevyhledávají a potřebují, aby jim ji někdo takřkajíc donesl pod nos, protože si ji zaslouží. Většinou se jedná o mix současných studentů AVU, čerstvých absolventů AVU (kteří víc než jiní potřebují motivaci k pokračování v tvorbě) a studentů z jiných škol a měst, například Umprum, Famu, Favu atd. Chci, aby výstava obohacovala zkušenost vystavujícího i lidi, kteří ji navštíví.

5. Pokud se ptáte na vystavující, pak určitě na mladé, začínající umělce, kteří potřebují trochu popostrčit - bez ohledu na médium nebo žánr. Pokud na konzumenty, tak bych tu žádné hranice nekladl. Teda samozřejmě neočekávám, že nás budou navštěvovat lidi cestou z práce, ale spíš příslušníci kulturní sociální bubliny.

6. Program tvořím během léta většinou na semestr nebo i rok dopředu. Momentálně ale například je několik termínů koncem semestru volných a Hanka s Matějem tak mají možnost je zaplnit podle vlastních představ.

7. Výstavy pořádáme každé tři týdny, když to instalační možnosti dovolí. Někdy je mezera mezi vernisážemi měsíc, pokud jsou výstavy například časově náročné na instalaci a deinstalaci. Většina lidí přijde samozřejmě na vernisáž, protože veřejnost se zdráhá navštívit prostory školy, pokud s nimi nejsou už nějak seznámeni. Každopádně zpravidla lze výstavu navštívit vždy ještě tři úterky po vernisáži nebo po domluvě.

8. Galerie je malá, jedná se o jedinou místnost v prvním patře hlavní budovy AVU, vedle ateliéru Malba 1. Sklad M1 vychází z faktu, že se jednalo (a stále jedná) o sklad maleb ateliéru M1. Specifickým znakem galerie je, že hlavní výstavní prostor se nachází v patře nad současným skladem obrazů. Na patro se musí vylézt po schodech/žebříku trochu jako do letadla nebo do ponorky. Výstavní prostor je pak asi 5 metrů dlouhý a 3 metry široký (přibližně). Vernisáže se konají i na chodbě před galerií a v ateliéru Malba 1, kde je místo k sezení a pro občerstvení.

9. Pokud nepočítáme vystavování studentů jiných škol, tak zatím žádná, každopádně je to něco, na čem pracujeme. Naším cílem je vytvoření sítě kontaktů se studentskými galeriemi jak z České republiky, tak ze zahrani-

čí. Případně získání grantu umožňujícího studentům výstavní projekty na mezinárodní úrovni. Možná můžete se svojí databází studentských galerií poskytnout nějaké informace a pomoci? :-)

10. Z 90% naprostá. Většina výstav vzniká přímo pro prostor galerie a instalační řešení je jí i přizpůsobeno. Některé projekty a instalace byly imobilní a nebylo možné je už nikde zopakovat. Dáváme hodně velkou svobodu v tom, co si kdo chce vyzkoušet a jaké sny splnit. Dominantou předposlední výstavy byl například abstraktní reliéf pokrývající celou jednu stěnu výstavního prostoru, nebo v případě poslední výstavy zase graf z desítek svíček, které v průběhu vernisáže hořely. Ulevilo se mi, když jsem zjistil, že galerie nevyhořela.

11. Ano, určitě. Každý ateliér pořádá své výstavy. Ty nebudu vyjmenovávat, protože ani o všech nevím. Někteří spolužáci jsou zaangažováni v Ukradené galerii, kterou i spolužák Artur Magrot zakládal a ve které hodně studentů AVU (včetně mě) vystavovalo. Pavlína Morganová pořádá výstavy ve svém kabinetu a pak máme samozřejmě oficiální školní galerii - GAVU. Když jsem byl v prváku, založili jsme taky na chvíli se spolužákem Galerii Strom. Nic světoborného, prostě jsme na jednom stromu uprostřed točny na Výstavišti - u cesty mezi Moderní galerií a Hlavní budovou - vystavovali vždy jeden obrázek třeba na týden nebo tak. Takové ty věci vzniklé mimochodem. Líbilo se mi to a možná se k tomu ještě vrátím.

Josef Šmíd

PŘÍLOHA P 6: UMAKART

1. Galerie Umakart byla založena absolventkou Ateliéru Tělový design na FaVU VUT v Brně Karin Písařikovou. Záměrem bylo vytvořit místo pro sdílení uměleckých přístupů v ne typicky galerijním prostoru. V prostoru, který je svým umístěním blíže běžnému životu, který není vydělený rámováním klasické white cube galerie. Galerie se spíš přirozeně profiluje jako studentská galerie. Jsou zde vystavováni ze značné části studenti a absolventi FaVU, ale i dalších uměleckých škol. Pravidelně také do galerie přispívají studenti a studentky z Japonska, kde Karin Písařiková donedávna působila jako pedagožka.

2. Kurátorka není jen jedna a sestava kurátorského týmu se záměrně mění. V současné chvíli tvoří kurátorky Karin Písařiková, Kača Olivová, Šimon Kadlčák, a dvojice & (Barbora Trnková & Tomáš Javůrek). V minulosti v galerii působili například Tereza Rullerová nebo Jan Gerych. V letošním roce se galerie opět předává do rukou nových kurátorek. Máme také hostující kurátorku Karolínu Kohoutkovou, která na rok 2019 připravila cyklus tří tematických výstav, které se týkají módy a kde jsou zvány autorky z ateliéru Tělový design. Kurátorky jsou spojeny s Fakultou Výtvarných umění v Brně, jsou jejími současnými nebo bývalými studentkami a rekrutují se z řad umělkyně. Mají tedy vhlad do dění na fakultě, který v rámci svých aktivit v Umakartu reflektují a podporují. Všimáme si, kdo je na fakultě aktivní, komu se povedla nějaká semestrální či diplomová práce a potřebuje prostor, aby se dál rozvíjel. Ale především kdo má chuť svá díla sdílet.

3. V současnosti je galerie financována z rozpočtu města Brna a z vlastních zdrojů. Galerie si přivydělává prodejem placek s motivem aktuální výstavy.

V minulých letech byl Umakart podpořen také Nadací pro současné umění. V začátcích galerie se však jednalo jen o vlastní zdroje a o dobrovolnou práci kurátorek i umělkyně, prostor galerie jsme měly a máme spozorovsky.

4. Každá kurátorka si sestavuje svá vlastní kritéria, dle svého vlastního založení a zájmu. Záměrně v galerii působí hned několik kurátorek, které přišly z různých ateliérů na FaVU. Výstavy odrážejí jejich specifické citění a umělecké preference. V případě naší dvojice s Tomášem jsme se pokusili první rok udělat výběr na základě open callu, kde se nám podařilo zachytit řadu konceptuálních přístupů k výloze. Také jsme v rámci galerie realizovali sérii výstav v LED Screen s názvem Grand Instant Fiction. Šlo o rozšíření konceptu galerie o další prvek běžný v městském prostoru a použitelný pro umění. Zde jsme však vystavovali, vedle studentů, převážně zahraniční umělce. Kača Olivová se specializuje hlavně na performance, vystavuje matky umělkyně a každé druhé léto organizuje performanční festival Vytvrzení, dosud proběhlo pět ročníků. V minulých letech byl věnován například mateřství, nebo tělesným dispozicím performerů. V letošním roce Kača nepracuje se studenty a absolventy, ale naopak s generací ve věku jejich učitelů. Šimon Kadlčák vnímá talentované studenty a absolventy napříč žánry. Nevyhýbá se ani malířům. A Karin Písařiková se věnuje videoartu.

5. Pestrý. Performance art, Novomediální umění, Konceptuální umění, Videoart, Instalace, koncerty a další. V Galerii Umakart dochází k míchání generací. Setkávají se zde studentky se svými pedagožkami. Lze říci, že v této galerii je, oproti jiným galeriím, kladen zvýšený důraz na performance.

6. Program je tvořen na podzim na následující rok.

7. Zhruba po jednom měsíci.

8. Jedná se o galerii ve výloze na ulici Lidická 40. Bližší info zde: <http://umakart.gallery/>

9. Galerie živě spolupracuje s dalšími uměleckými školami u nás a narázově také v zahraničí, například v Polsku a Japonsku.

10. Zásadní. V naší galerii to jinak nelze. Každý vystavující, byť se může jednat o kreslíře, musí svoji instalaci vytvářet v úzkém vztahu ke specifickým window gallery na ulici Lidická v Brně.

11. např. Galerie 209 (přímo v prostorách školy), Monomach, Galerie VAK, Tvar,

Barbora Trnková

PŘÍLOHA P 7: BILLBOARD GALLERY

1. Galerii Billboart dostávají na starosti vždy studenti druhého ročníku Kurátorských studií Fakulty umění a designu UJEP. Rozdělujeme se mezi Billboart Gallery a Galerii Rampa. Během prázdnin, nebo při změně předávání galerie dalšímu ročníku se stává se, že galerii používá k propagaci i fakulta nebo Dům umění Ústí nad Labem, který také spadá pod fakultu. Program, počet výstav i doba trvání výstav je na studentech, kurátorů galerie, vždy konzultována s pedagogy fakulty, nejčastěji s Ph.D. Lenkou Sýkorovou - ta se ve své práci, hlavně publikační zabývá alternativními galerií určitě doporučuji pročtení www.artlist.cz/teoretici/lenka-sykorova-7363/ Pro tento cyklus jsme se společně s kolegy z galerie Rampa dohodly na společném názvu cyklu "venku a uvnitř", odkaz i na umístění galerií - Billboart venku před fakultou, galerie Rampu uvnitř fakulty. I jednotlivé výstavy odkazují k názvu cyklu. Galerie Billboart se zabývá tématem "problémy", které útočí na člověka, společnost z venku - sociální, ekologické problémy, vizuální smog, nemoc reklam a galerie Rampa se zabývá vnitřními pocity člověka.

2. Roli kurátora je nejčastěji kurátorský tým studentech 2. ročníku Kurátorských studií FUD UJEP. Jsou to tedy studenti. Současný kurátorský tým Anna Zemanová, Karla Hlaváčková a Kateřina Fusciková.

3. Z peněz na provoz ateliéru Kurátorských studií nebo vnitřního grantu fakulty. Při větších výstavách se žádá i grantů mimo univerzitu.

4. Vždy záleží na konkrétním týmu. My tento rok například zvolily typ open call na dané téma. Umělci nám posílali CV, portfolio a skicu námětu na dvě výstavní plochy billboardů. Do finálního výběru se například dostala i studentka gymnázia, takže pro rozhodování nebylo kritérium statusu umělce. Většina projektů byla připravena přímo pro naše zvolené téma a vznikla na společné konzultaci mezi umělcem a kurátory. My jakožto kurátoři jsme díla teoreticky ukotvily aby zapadaly do celého cyklu výstav. Uvažujeme i o vydání katalogu o výstavách celého cyklu.

5. Letošní program pod naším vedením únor - listopad 2019 je zaměřen na open call a následný cyklus výstav a site specific plochu billboardů. Materiály zašlu v příloze. Celková idea tohoto cyklu výstav je zaměřená na širší veřejnost, která se s plakátovacími plochami potkává přímo na ulici. Vedle jedné billboardové plochy jsme umístily i krátkou anotaci, aby kolemjdoucí měly možnost bezprostřední informace přímo u zdroje. Celý cyklus je zaměřen na problémy společnosti - například odpad, ekologie, nemoc reklam, genderově nevyvážené reklamy, vizuální smog ve městech, konzumní společnost aj.

6. Vymyšlení programu je přibližně práce na zimní semestr, vždy záleží na okolnostech a jiných povinnostech. Výstavy pod vedením nového týmu vždy začínají se začátkem letního semestru. V tuto dobu už je znám přesný program po celou dobu cyklu - dobu cyklu si vždy určí nový tým.

7. Každý tým si určí svůj interval i délku. V našem případě vyměňujeme výstavy každý měsíc, to je dáno i typem média billboardu, který po delší době vlivem počasí nevypadá reprezentativně. Čas na instalaci máme vždy cca 3 dny, kvůli synchronizaci s výlepkovou firmou.

8. Dvě billboardové plochy, 5,1 x 2,4 metrů, v současné době umístěné na plochy Fakulty umění a designu. Specifikací je billboardová plocha.

9. Je možná. Spolupracujeme s ostatními galerijními prostory v Ústí nad Labem - Dům umění Ústí nad Labem, Galerie Emila Filly, které používají plochu billboardů v hluchých místech pro doplňující výstavy nebo reklamní účely. Spolupráci s jinými školami se nebráníme, například opencall jsme zasílaly na všechny vysoké umělecké školy v ČR a jiné portály k tomu určené. V současném cyklu 7 výstav například je z naší fakulty zastoupen pouze jeden student z naší fakulty, který se na ploše billboardu rozhodl vystavit svou diplomovou práci a ideou zapadl do konceptu výstavního plánu.

10. Myslím si, že plakátovací plocha billboardu je sama o sobě site specific. Umělec musí pracovat s poměrně velkou plochou a musí počítat s velkoformátovým tiskem. Pro současný cyklus výstav vznikaly nové projekty vytvořené přímo pro tento prostor na dané téma.

11. Up gallery <https://www.facebook.com/upgallerycz/>

Deska: <https://www.facebook.com/DESKA-271026523084213/>

Galerie in Vitro : <https://www.facebook.com/GalerieInVitro/> Anna Zemanová

PŘÍLOHA P I: KORIDOR

1. Galerie Koridor se nachází v prostoru chodby spojující novou a starou budovu Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, kde v současné době sídlí Pedagogická a Přírodovědecká fakulta. Chod galerie a výstavní program je v kompetenci Katedry výtvarné kultury Pedagogické fakulty UJEP. Studenti této katedry se mohou zapojit do chodu galerie a do organizace výstav, podílejí se na jejich instalaci a deinstalaci, propagaci a přípravě vernisáží. Některé výstavy jsou pak přímo kurátorskými projekty studentů katedry, které realizují v rámci seminářů Kurátorský projekt a Presentace uměleckého díla. V jiných případech jsou v galerii organizovány výstavy výtvarných prací studentů a semestrální výstavy z tvůrčích seminářů KVK.

2. Vedení a chod Galerie Koridor mají v současné době na starost Dagmar Myšáková (odborná asistentka na KVK PF UJEP) a Tereza Voštová (interní doktorandka KVK PF UJEP), které jsou zároveň kurátorkami některých výstavních projektů. Další výstavy jsou kurátorskými projekty studentů KVK PF UJEP (viz předchozí otázka).

3. Výstavní program Galerie Koridor je realizován za finanční podpory Pedagogické fakulty UJEP.

4. Program Galerie Koridor je sestavován s ohledem na její umístění a dispozice – chodba, kde denně prochází velké množství studentů různého zaměření. Toto umístění samozřejmě přináší jisté limity, a ne vše je možné v galerii prezentovat. Snažíme se nabízet široké spektrum typů výstav s ohledem na jejich sdělnost širšímu publiku i jejich kvalitu. Střídají se výstavy zaměřené na volné umění a grafický či užitý design s prezentací výstupů z různorodých projektů či seminářů. Galerie Koridor je zároveň otevřeným prostorem pro externí návrhy výstavních projektů a spolupráci s dalšími institucemi, příkladem je nedávno proběhnuvší výstava „Exercisewithstones“ realizovaná ve spolupráci s drážďanskou Galerií nEUROPA.

5. Galerie Koridor se až na některé výjimky zaměřuje na nejmladší generaci umělců a studenty uměleckých oborů. Součástí výstavního programu je prezentace tvorby jak studentů Katedry výtvarné kultury PF UJEP, tak studentů jiných výtvarných oborů a uměleckých škol, dále také prezentace projektů, které jsou realizovány na UJEP a na nichž univerzita spolupracuje s jinými pracovišti.

6. Program Galerie Koridor je připravován v průběhu akademického roku, některé výstavy jsou připravovány s několika měsíčním předstihem (některé s kratším), některé připravují studenti (v rámci seminářů) v průběhu jednoho či dvou semestrů.

7. Délka jednotlivých výstav je proměnlivá v závislosti na průběhu akademického roku. V době výuky se výstavy střídají většinou v intervalu jednoho měsíce, některé výstavy jsou pak delší a trvají po dobu zkouškového období či letních prázdnin.

8. Jak již bylo zmíněno, Galerie Koridor se nachází v prostoru chodby spojující novou a starou budovu UJEP. Jedná se prostor ve tvaru písmene U. Nejde o tradiční výstavní prostor typu whitecube, jednoduše stěn je naopak „narušována“ vstupy do přednáškových aul a technických místností i řadou dalších drobnějších technických a bezpečnostních prvků. Svou rozlohou se však jedná o poměrně velkorosý prostor, do kterého je možné nahlédnout také zvenku skrze velká okna na jedné straně chodby.

9. Jak vyplývá z předchozích otázek, výstavní program je částečně založen na spolupráci s jinými školami a institucemi. V minulosti tak byly v galerii realizovány výstavy zaměřené na prezentaci několika ateliérů či uměleckých škol (např. ateliér Komiks a ilustrace pro děti Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara ZČU v Plzni, ateliér Mediální a didaktická ilustrace téže fakulty, Fakulta umění a architektury Technické univerzity v Liberci či Ateliér oděvní a textilní design Fakulty umění a designu UJEP v Ústí nad Labem). Dále skupinové výstavy studentů z různých vysokých škol (např. z Fakulty multimediálních komunikací UTB ve Zlíně, z Katedry výtvarné kultury PdF UP v Olomouci, z Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze, z Fakulty umění a designu UJEP v Ústí nad Labem, z Vysokého učení technického v Brně), stejně jako výstavy vzniklé ve spolupráci s jinými institucemi (např. s Kulturním centrem Řehlovice či s Riesaefau. Kultur Forum Dresden). V současné době připravujeme výstavu studentů Katedry výtvarné výchovy Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy.

10. Dispozice galerie nám bohužel neumožňuje velké experimentování v přístupu k instalaci výstav a vždy je nutné ji přizpůsobit možnostem prostoru (chodba je současně evakuačním prostorem a je proto nutné dodržovat bezpečnostní a požární normy). Každou výstavu se nicméně snažíme připravit a instalovat na míru danému výstavnímu projektu, a tedy využíváme širokou škálu typů instalace.

11. Katedra výtvarné kultury PF UJEP pořádá každoročně několik výstavních projektů orientovaných především na tvorbu studentů a absolventů. Z nedávno proběhnuvších je to duo výstav v Chomutovské Galerii Špejchar – výstava „Preference nezřetelnosti“ prezentující práce pedagogů KVK a výstava „Preference jasnosti“ zaměřená na současné práce studentů. Z dalších výstav například výstava „Vybrané vidění“ zaměřená na katedry výtvarné kultury v ČR a SR, na jejíž realizaci se Katedra výtvarné kultury PF UJEP podílela společně s Galerií Emila Filly v Ústí nad Labem. Dále výstava studentských a absolventských prací „Pressing point“ v téže galerii a další příklady výstav studentských prací: „Beztíže“ v Experimentálním prostoru NoD v Praze, „Z mého domova“ v Galerii Josefa Lieslera v Kadani, „MAXIMUM KONCEPT“ v Městské knihovně v Lounech. Každý rok pak Katedra výtvarné kultury pořádá výstavu bakalářských a diplomových prací svých studentů BPDP.

Dagmar Myšáková

PŘÍLOHA P I: MONOMACH

1. Galerie byla založena jako studentský projekt a 2x dostala i finanční podporu ze strany školy. Momentálně jsem však absolventy vysokých škol a proto je míra zapojení ze stran školy nižší. My se však snažíme oslovovat mladé umělce, tudíž i studenty.
2. Galerii vedeme ve dvou. Dana Kinclová je absolventkou ateliéru intermédiá na FaVu a Pavla Maslejová zase absolvovala na Masarykově univerzitě obor historie výtvarného umění.
Obě zastáváme roli produkční, kurátora a provozní galerie rovnocenně.
3. Momentálně máme finanční podporu ze strany města Brna a také poměrnou část hradíme svépomocí.
4. Rok dopředu si navolíme tématické bloky do nichž vybíráme umělce na základě portfolií a osobních zkušeností, tak aby bylo naplněné námi zvolené téma.
5. Snažíme se vystavovat hlavně mladé umělce a poskytovat jim tak možnost růstu.
6. Jak je výše zmíněno rok dopředu děláme tématické bloky, umělce pak vybíráme postupně s min půlročním předstihem.
7. Výstavy/vernisáže se dějí každý měsíc, krom prázdní a zimních měsíců. Máme celkem 9 výstav ročně. Délka výstav je jeden měsíc.
8. Prostory jsou bývalým obchodem. - nevím rozměry
9. Spolupracujeme se studenty uměleckých škol napříč celou republikou.
10. Snažíme se, aby výstavy byly na míru galerii a výstavním blokům, které jsou pro nás důležité. Výstavy jsou většinou unikátní a bývají site - specific. Není to však pravidlo, vše záleží na domluvě a komunikaci s umělcem. Nenuťme umělce k místně specifickému umění za každou cenu, spíš prostor galerie sám vybízí.
11. Ano, bývalý spolužáci provozují galerii Umakart, Dornych, dále je na FaVU galerie 209 a Galerie FaVU na všech těchto projektech se podílí studenti.

Dana Kinclová a Pavla Maslejová